

**Hallituksen esitys Eduskunnalle energiaverotusta koskevan
lainsäädännön uudistamiseksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta sekä muutettavaksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia. Samalla eräiden energialähteiden valmisteverosta annettu laki kumottaisiin. Esityksessä muutettaisiin energiaverojärjestelmää siten, että sähkön energialähteiden verottamisesta luovuttaisiin ja siirryttäisiin lopputuotteen eli sähkön verottamiseen. Lämmön tuotannon polttoaineista kannettaisiin edelleen veroa.

Sähkön tuotannon polttoaineet vapautettaisiin verosta. Sähkövero olisi valmisteverotyyppinen vero, joka porrastettaisiin alempaan ja korkeampaan veroluokkaan. Alemmaa veroa suorittaisivat teollisuus ja ammattimaiset kasvihuoneviljelijät edellyttäen, että sanottuun tarkoitukseen menevä sähkö voitaisiin erikseen mitata. Sähkölle säädettävää korkeampaa veroa suorittaisivat muun muassa kotitaloudet, palvelualat, maatalous ja julkinen sektori.

Sähköveron verovelvollisena olisi pääsääntöisesti verkonhaltija sekä lisäksi voimalaitos tuottamastaan, omaan tai toisen käyttöön tulevasta sähköstä silloin, kun sitä ei siirretä verkkoon. Pienimuotoiselle voimantuotannolle myönnettäisiin veroa vastaava tuki kolmen vuoden ajaksi lain voimaantulosta.

Lämmön tuotannon polttoaineiden energiasällön mukaan määräytyvästä energiaosuudesta luovuttaisiin, ja siirryttäisiin määräämään vero pelkästään energialähteen hiilisisällön perusteella, jota samalla korotettaisiin lähes kaksinkertaiseksi 70 markkaan hiilidioksiditonnilta. Maakaasulle myönnettyä 50 prosentin veron alennusta jatkettaisiin nykyisen lain mukaisesti vuoden 1997 lop-

puun. Turpeesta kannettaisiin veroa, jonka perusteena olisi 11 markkaa hiilidioksiditonnilta.

Kevyen ja raskaan polttoöljyn hiilidioksidiosuutta korotettaisiin kuten muidenkin polttoaineiden. Raskaalta polttoöljyltä poistettaisiin perusvero teollisuuden verorasitteen nousun rajoittamiseksi. Kevyen polttoöljyn korotusta vastaava vero palautettaisiin ammattimaisille kasvihuoneviljelijöille.

Liikennepolttoaineiden verotusta muutettaisiin siten, että edellä mainittu hiilidioksidiosuus otettaisiin huomioon lisäveron määrässä. Kun tarkoituksena ei olisi korottaa liikennepolttoaineiden kokonaisverorasitusta, niiden perusveroa vähennettäisiin vastaavalla määrällä.

Yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa lämmöntuotannon polttoaineita verotettaisiin kuten erillisessä lämpökeskuksessa 95 prosentin hyötysuhteella.

Huoltovarmuusmaksu laajennettaisiin koskemaan nestemäisten polttoaineiden lisäksi myös sähköä, kivihiihtä ja maakaasua.

Suomen Euroopan unionin neuvostolta saama poikkeus jättää verottamatta sellaiset jäteöljyt, jotka käytetään uudelleen talteenottamisen tai kierrätysprosessin jälkeen, saatettaisiin lailla voimaan.

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta.

Sähkön veron porrastus otettaisiin käyttöön 1 päivänä huhtikuuta 1997.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	4
Ympäristöperusteinen energiaverotus	4
Huoltovarmuusmaksu	5
1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	5
Euroopan yhteisöt	5
Energiaverotus Ruotsissa	6
Energiaverotus Tanskassa	7
1.3. Nykytilan arviointi	7
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	8
2.1. Esityksen tavoitteet	8
2.2. Keskeiset ehdotukset	9
Sähkön verotus	9
Pienvoimalaitoksille myönnettävä tuki	10
Lämmöntuotannon verotus	11
Yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto	11
Moottoribensiini ja dieselöljy	11
Raskas ja kevyt polttoöljy	12
Jäteöljyn verotuksellinen poikkeus	12
Huoltovarmuusmaksu	12
3. Esityksen vaikutukset	13
3.1. Valtiontaloudelliset vaikutukset	13
3.2. Hint- ja kustannusvaikutukset	13
3.3. Energiapoliittiset vaikutukset	14
3.4. Ympäristövaikutukset	14
3.5. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	15
4. Asian valmistelu	15
4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	15
4.2. Eduskunnan lausumat ja muut kannanotot	16
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	16
5.1. Riippuvuus muista esityksistä	16
5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1. Lakiehdotusten perustelut	16
1.1. Nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettu laki	16
1.2. Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta	17
2. Voimaantulo	25

LAKIEHDOTUKSET	26
1. Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta	26
2. Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta	28
LIITE	34
Rinnakkaisteksti	34
1. Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta	34

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Ympäristöperusteinen energiaverotus

Vuoden 1990 alussa Suomessa otettiin käyttöön ympäristöpoliittisilla perusteilla määräytyviä polttoaineveroja, joissa fossiilisten polttoaineiden veromäärät perustuivat niiden hiilisisältöön ja välillisesti niiden polton yhteydessä syntyviin hiilidioksidipäästöihin. Vuonna 1993 Suomessa verotettiin myös sähköä lopputuotteena sähköverosta annetun lain (1558/92) mukaisesti. Sanotunlaisen energiaverotuksen ei kuitenkaan katsottu toimivan kaikilta osin ympäristötavoitteiden kannalta tehokkaimmalla tavalla. Tämän johdosta energian verotusta pyrittiin kohdistamaan pääasiassa primäärienergiaan eli sähkön ja lämmön tuotannon tuotantopanoksiin. Tällä tavalla energiatuotantoa ohjaavan vaikutuksen katsottiin olevan suurempi kuin verotettaessa tuotannon lopputulosta eli lämpöä tai sähköä.

Pelkän hiilisisällön mukaan määräytyvä vero olisi kuitenkin jättänyt ydinvoimalla ja vesivoimalla tuotetun sähkön sekä sähkön tuonnin kokonaan verotuksen ulkopuolelle. Tämän vuoksi Suomen energiaverotuksen uudistamisen yhteydessä vuoden 1994 alusta vero määrättiin energialähteen sekä energia-että hiilisisällön perusteella. Energiakomponentin mukaanotolla haluttiin edistää energiansäästöä ja laajentaa veropohjaa myös energialähteisiin, joilla ei olisi hiilidioksidipäästöjä. Lisäksi ydinvoimalle asetettiin fisikaalinen perusvero, mikä liittyi tuolloin ajankohtaiseen poliittiseen päätöksentekoon ydinvoiman lisärakentamisesta.

Lisäveron perustuotteena käytettiin raskasta polttoainetta. Sen verosta 75 prosenttia perustui hiilipitoisuuteen ja 25 prosenttia energia-arvoon (niin sanottu 75/25-malli). Hiilipitoisuuden mukaan määräytyvä vero oli tuolloin 22 markkaa 10 penniä hiilidioksiditonnilta ja energiasisällön mukaan määräytyvä vero 2 markkaa 10 penniä megawattitunnilta. Veron tasoa muutettaessa muuttuivat tässä mallissa kaikkien energialähteen lisäveromäärät lineaarisesti niiden hiili- ja energiakertoimen mukaisesti. Koska tuontisähkön tuotantopanoksiin ei voitu kohdistaa vastaavaa, kotimaassa tuotettua sähköä rasit-

tavaa panosveroa, tuontisähköstä ryhdyttiin kantamaan samanaikaisesti ympäristöperusteisen lisäveron lisäksi perusveroa siten, että tuontisähkön vero vastasi kotimaisen sähkön keskimääräistä verorasitusta. Edellä kerrotun ympäristöperusteisen veron kokonaistuotosta noin 60 prosenttia kertyi energialähteen hiilipitoisuuden perusteella ja noin 40 prosenttia energiasisällön perusteella sekä ydinvoiman ja sähkön tuonnin perusverosta.

Suomen liittyminen Euroopan unioniin (EU) vuoden 1995 alussa ei aiheuttanut energiaverotuksen rakenteeseen olennaisia muutoksia. Koska kuitenkin öljytuotteet kuuluvat yhteisössä yhtenäisen harmonoidun verojärjestelmän piiriin, polttoaineiden verotus jaettiin kahteen eri lakiin. Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta (1472/94) sisältää säännökset harmonoiduista polttoaineista eli moottoribensiinistä, dieselöljystä sekä kevyestä ja raskaasta polttoöljystä. Laki eräiden energialähteen valmisteverosta (1473/94) puolestaan sisältää säännökset kivihiilen, polttoturpeen, maakaasun, vesi- ja ydinvoimalla tuotetun sähkön ja tuontisähkön sekä mäntyöljyn verottamisesta. Jälkimmäinen laki on siten kansallinen valmisteverolaki ei-harmonoiduista polttoaineveroista. Molemmissa laeissa valmistevero on jaettu fisikaaliseen eli perusveroon ja ympäristöperusteiseen veroon eli lisäveroon, joka koostuu hiilidioksidi- ja energiakomponentista.

Vuoden 1995 alusta ympäristöperusteisen veron määräytymisperusteet säilytettiin ennallaan. Sen sijaan energialähteen hiilipitoisuuden mukaan määräytyvä vero korotettiin 38 markkaan 30 penniin hiilidioksiditonnilta ja vastaavasti energiasisällön mukaan määräytyvä vero 3 markkaan 50 penniin megawattitunnilta. Lisäveron määräytymisperusteisiin säädettiin tuolloin eräitä poikkeuksia, jotka johtuivat alkutuotevähennysten poistumisesta arvonlisäverolainsäädännössä. Maakaasun lisäveroksi säädettiin 50 prosenttia sen todellisesta määrästä määrääjäksi eli vuosiksi 1995—1997. Lisäksi turpeesta päätettiin olla perimättä hiilidioksidiveroa väliaikaisesti, kunnes turpeen ja kivihiilen veroero kasvaisi ympäristökorotusten myötä niin, että vuonna 1995 poistunut turpeen verotuki eli alkutuotevähennys tulisi kompensoiduksi. Samassa yhteydessä tuontisähkön vero korotettiin 2,2 penniin kilowatti-

tunnilta, minkä katsottiin tuolloin vastaavan Suomessa tuotetun sähkön keskimääräistä verosisältöä. Laskettaessa sanottua veromäärää laskelmassa ei kuitenkaan otettu huomioon polttoturpeen ja maakaasun edellä mainittuja veronalennuksia.

Suomen energiaverojärjestelmälle on ominaista, että sähkön ja lämmön hintaan sisältyy valmisteveroa siltä osin kuin sen tuottamiseen käytettyjä polttoaineita verotetaan. Uusiutuvaa energiaa, kuten puu ja tuulivoima, ja teollisuuden jätelipeitä sekä maasuuni- ja koksaaamokaasuja ei veroteta tuotantovaiheessa. Myöskään vesivoimaa ja ydinvoimaa ei sellaisenaan veroteta lähinnä veroteknisistä syistä. Sen sijaan viimeksi mainituilla tuotettua sähköä verotetaan lopputuotteena eli sähkönä. Ydinvoimalla tuotetun sähkön verona pitäisi olla vain energiakomponentin laskennallinen määrä eli 0,9 penniä kilowattitunnilta. Ydinvoimalle säädettiin kuitenkin perusverona käsiteltävä vero 1,5 penniä kilowattitunnilta.

Lisäveron energiakomponentin tarkoituksena on lähinnä edistää energiansäästöä. Sen sijaan hiilidioksidikomponentti vaikuttaa eri energialähteiden hintasuhteisiin ja sitä kautta muun muassa bioenergian kilpailuasemaan.

Suomen energiaverojärjestelmälle on lisäksi olennaista se, että veron määrät ovat kaikille käyttäjäsektoreille samat eli teollisuus, liikenne, kotitaloudet ja palvelut sekä muut sektorit maksavat veroa yhtäläisin perustein.

Ympäristöverotusta oli tarkoitus kansallisesti nostaa asteittain tulevina vuosina ottaen huomioon ympäristöverotuksen kansainvälinen kehitys. Merkittäviin tuloksiin ympäristön kannalta katsottiin päästävän ainoastaan, jos verotusta kehitettäisiin samaan suuntaan myös muissa maissa. Tällöin energiaverotuksen kilpailuhaitat olisivat myös vähäisemmät.

Huoltovarmuusmaksu

Energiaverotusta koskevan lainsäädännön perusteella peritään eräiltä energiatuotteilta myös huoltovarmuusmaksua. Huoltovarmuustoiminta aiheuttaa kustannuksia materiaalien varastoinnin, teknisten varajärjestelmien ja varmuuden sekä tuotantovalmiuden ja hallinnollisen valmiuden ylläpidon johdosta. Valtion varmuusvarastointi, eräät infrastruktuurin turvaamishankkeet, valmiussuunnittelu ja muut Huoltovarmuuskeskuk-

selle kuuluvat tehtävät hoidetaan maksu-erusteisesti. Valtion varmuusvarastojen arvo on 4 miljardia markkaa. Pääosa varastotavaroista on öljytuotteita. Muita merkittäviä tuoteryhmiä ovat vilja, seosmetallit ja eräät kriittiset teollisuuden raaka-aineet.

Huoltovarmuusmaksua kannetaan nykyisin vain nestemäisistä polttoaineista. Ennen vuotta 1995 huoltovarmuusmaksua kannettiin myös eräistä teollisuuden raaka-aineista, joiden vero poistettiin Suomen liittyttyä EU:n jäseneksi, koska vero olisi ollut teknisesti hankala kantaa rajakontrollien poistuttua. Tämän vuoksi tuolloin veronalaisiksi säädettiin vain nestemäiset polttoaineet. Silloin kuitenkin todettiin, että maksupohjan laajentaminen olisi perusteltua, jotta huoltovarmuuden ylläpidon aiheuttamat kustannukset jakautuisivat tasapuolisesti elinkeinoelämän eri sektoreille.

Huoltovarmuusmaksu kannetaan valmisteverotuksen yhteydessä ja tuloutetaan huoltovarmuusrahastoon. Budjettitalouden ulkopuolinen rahasto on perustettu varmuusvarastoihin sitoutuvan omaisuusmassan kartuttamiseksi ja varmuusvarastointiin liittyvien kauppatoimien aiheuttaman rahaliikenteen hallinnoimiseksi. Rahastomalli mahdollistaa myös joustavan ja nopean reagoinnin huoltovarmuudessa tapahtuviin muutoksiin.

Huoltovarmuusmaksu on kiinteämääräinen maksu tilavuus- tai painoyksiköltä, ja se on ollut samansuuruinen vuodesta 1983. Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/92) nojalla valtioneuvosto vahvisti tavoitteet huoltovarmuuden ylläpidolle huoltovarmuuden tavoitteista annetulla valtioneuvoston päätöksellä (1440/95). Varautumistilanteeksi on määritelty 12 kuukautta kestävä valmiuslaissa (1086/91) tarkoitettu kriisitilanne, johon voi sisältyä puolustustila. Tavoitteet on asetettu kuudella sektorilla: elintarvikehuolto, energiahuolto, kuljetus-, varastointi- ja jakelujärjestelmä, yhteiskunnan tekniset järjestelmät, terveydenhuolto ja sotilaallista maanpuolustusta tukeva teollisuustuotanto ja korjaustoiminta.

1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Euroopan yhteisöt

Euroopan yhteisöjen komissio antoi vuonna 1992 ehdotuksensa yhteisön jäsenmaita velvoittavasta hiilidioksi- ja ener-

giaverosta (COM(92) 226 final). Veron piti tulla voimaan vuoden 1993 alusta. Referenssituotteena olevan raakaöljyn verosta puolet esitettiin kerättäväksi energialähteiden hiilipitoisuuden ja puolet energiasisällön perusteella. Muiden energialähteiden verot määräytyisivät näin määriteltyjen yksikköverokomponenttien perusteella. Komission ehdotus ei kuitenkaan saanut jäsenmaiden yhtenäistä kannatusta. Komissio antoikin asiasta toukokuussa 1995 korjatun ehdotuksen hiilidioksidi- ja energiaverodirektiiviksi (COM(95) 172 final). Uudessakin ehdotuksessa vero perustui energialähteen energia- ja hiilisisältöön siten, että 50 prosenttia referenssituotteen veron määrästä perustuisi energiasisältöön (tavoitetaso 0,7 ECU/gigajoule) ja 50 prosenttia hiilidioksidisisältöön (tavoitetaso 9,37 ECU/hiilidioksiditonni). Sähkön tuotannossa fossiilisilta polttoaineilta perittäisiin hiilidioksidivero, mutta energiavero perittäisiin tuotetusta sähköstä.

Komission veromallissa oli pitkälti samoja piirteitä kuin Suomen ympäristöperusteisessa energiaverotusjärjestelmässä. Teollisuuden erityiskohtelun järjestäminen direktiivin mukaisesti olisi kohdannut vaikeuksia. Samoin sähkön tuonnin ja viennin verotus olisi ollut hankalaa. Veron vapaaehtoisuus ja erisuuret verotasot jäsenvaltioiden välillä olisivat voineet myös johtaa kilpailunvääristymiin avoimilla sähkömarkkinoilla. Ehdotuksen käsittely juuttui umpikujaan.

Komissiolle on sittemmin annettu uusi mandaatti tehdä ehdotus asiasta. Toistaiseksi uutta ehdotusta ei ole annettu. Tarkoituksena lienee kuitenkin kytkeä hiilidioksidi- ja energiaverotus mineraaliöljydirektiiveihin.

Energiaverotus Ruotsissa

Ruotsissa energiaverotus perustuu polttoaineiden energia-, hiilidioksidi- ja rikkiveeroon sekä sähköveroon. Liikennepolttoaineista, kevyestä ja raskaasta polttoöljystä, kivihilestä, koksista, maakaasusta ja metaanista kannetaan hiilidioksidi- ja energiaveroa. Verosta vapautettuja ovat sähkön tuotannon polttoaineet, turve ja uusiutuvat energialähteet sekä hiili ja maaöljykoksi metallurgisissa prosesseissa. Yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa lämmön tuotantoon käytettävistä fossiilisista polttoaineista myönnetään 50 prosenttia alennus energiaverosta, kun taas hiilidioksidivero peritään niistä täysimääräisenä. Teollisuus ja kasvi-

huoneet on vapautettu energiaverosta. Hiilidioksidiverosta, jonka suuruus on 37 äyriä hiilidioksidikilolta, teollisuus ja kasvihuoneet ovat maksaneet vain neljänneksen. Sanottua osuutta on korotettu kuluvan vuoden aikana 50 prosenttiin. Se on kuitenkin enintään 0,8 prosenttia yrityksen liikevaihdosta. Siltä osin kuin hiilidioksidivero ylittää 0,8 prosenttia yrityksen liikevaihdosta, veroa peritään ylimenevästä osasta 12 prosenttia.

Ruotsi on saanut liittymissopimuksessaan oikeuden soveltaa teollisuustarkoituksiin käytettäviin mineraaliöljyihin alennettua valmisteveroa. Nytemmin Ruotsi on vielä hakenut lupaa mineraaliöljyjen lisäporrastukselle erittäin energiaintensiivisen teollisuuden tarpeisiin.

Sähkön tuotannolla ei ole energia- eikä hiilidioksidiveroa, mutta vesi- ja ydinvoimalla on tuotantoveroja, jotka sisältyvät teollisuuden hankkiman sähkön hintaan. Vesivoiman tuotannon vero vaihtelee tuotantolaitosten iän mukaan. Ennen vuotta 1973 käyttöönotetuille laitoksille vero on ollut vuoden 1996 alusta 4 äyriä kilowattitunnilta, ja sitä on edelleen 1 päivästä syyskuuta 1996 korotettu 5 äyriin. Vuosina 1973—1977 käyttöönotetuille laitoksille vero on ollut kuluvan vuoden alusta 2 äyriä kilowattitunnilta ja edelleen syyskuun alusta 3 äyriä. Vuoden 1978 jälkeen käyttöönotetut laitokset on vapautettu verosta. Keskimääräinen vesivoiman vero on vuonna 1996 2,9 äyriä kilowattitunnilta. Sähkön vientiä ei ole vapautettu mainituista tuotantoveroista, vaan ne sisältyvät vientihintaan.

Ydinvoiman tuotannosta on kannettu veroa 1,2 äyriä kilowattitunnilta vuoden 1996 alusta ja edelleen 2,2 äyriä syyskuun alusta. Jo tehdyn esityksen mukaan vuoden 1997 heinäkuusta veron oli määrä nousta äyrillä. Sanotunlaisen ydin- ja vesivoiman tuotantoveron korotuksen tuli tapahtua kahdessa osassa siten, että äyrin korotus kilowattitunnilta piti tulla voimaan myös 1 päivänä heinäkuuta 1997. Tämä ensi vuotta koskeva korotus on nytemmin ehdotettu korvattavan sähkön ja fossiilisten polttoaineiden korotetulla energiaverolla. Polttoaineiden energiaveroa on esitetty korotettavaksi kahdella prosentilla aikaisemmin tehtyjen korotusten lisäksi. Samoin sähkön veroa korotettaisiin 0,8 äyriä kilowattitunnilta. Koska teollisuudelta ja kasvihuoneista ei kannettaisi energiaveroa, korotus kohdistuisi muuhun toimintaan, muun muassa kotitalouksiin.

Ruotsissa sähkön kulutukseen kohdistuva vero on porrastettu alueellisesti ja kulutusryhmittäin. Kotitaloudet ja palveluelinkeinot maksavat korkeinta veroa. Sähköstä, joka käytetään teollisessa toiminnassa valmistusprosessissa tai ammattimaisessa kasvihuoneviljelyssä, ei makseta veroa lainkaan.

Lisäksi Ruotsissa kannetaan rikkiveroa polttoaineen rikkipitoisuuden perusteella kivihiilestä, turpeesta, moottoripetrolista, lämmitysöljystä sekä eräistä polttoainesekoituksista. Kivihiilen ja turpeen rikkivero on 30 kruunua polttoaineen sisältämältä rikkikilolta. Alle 0,1 prosenttia rikkiä sisältävistä polttoaineista veroa ei kanneta.

Energiaverotus Tanskassa

Ympäristöperusteiset energiaverot koostuvat Tanskassa energia- ja hiilidioksidiveroista sekä rikkiverosta. Lisäksi kannetaan erillistä sähköveroa.

Energiaveroa kannetaan lähinnä mineraaliöljyistä. Polttoaine, joka käytetään voimalaitoksissa tai lämpövoimalaitoksissa, on vapautettu verosta, jos tuotetusta sähköstä on maksettava sähköveroa sähköverolain mukaan. Teollisuus on pääsääntöisesti vapautettu energiasisältöön perustuvista veroista.

Yleisestä hiilidioksidiverosta teollisuus maksaa vain puolet. Tämän lisäksi teollisuudelle myönnetään veronpalautuksia. Teollisuuden veronpalautusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta, jotka ovat:

1) automaattinen veronpalautus, joka muodostuu degressiivisestä verosta, joka on suhteutettu yrityksen energiaintensiteettiin; palautusjärjestelmä on kolmiportainen; kun energiaintensiteetti on 1—2 prosenttia, palautus on 50 prosenttia verosta ja kun energiaintensiteetti suurenee, palautuskin suurenee aina 90 prosenttiin saakka ja

2) hiilidioksidiverotuki, joka annetaan hyvin energiaintensiivisille yrityksille; tuki voi olla miltei yhtä suuri kuin automaattisen palautuksen jälkeen jäljelle jäävä vero; yritykset ovat oikeutettuja tukeen, jos ne ovat energiatehokkaita; edellytyksenä käytetään muun muassa hyväksytyllä konsultilla teetettyä energiakatselmusta; tuki annetaan kolmeksi vuodeksi, ja sen jälkeen yrityksen tulee tehdä uusi katselmuks ja hakea tukea uudelleen; yrityksen on kuitenkin maksettava hiilidioksidiveroa vähintään 10 000 kruunua vuodessa.

Sähköveroa maksavat lähinnä kuluttajat

sen mukaan, onko kysymyksessä lämmitys-sähkö vai muu sähkö. Yritykset, jotka ovat arvonlisäverovelvollisia, saavat palautuksena käyttämästään sähköstä maksetun veron. Sähkön tuotannosta tai sähkön tuotannon polttoaineista ei peritä veroa. Sähköveroa kannetaan puhtaana sähköveromallin mukaan. Erikseen Tanska maksaa tukea tuulivoimaloille. Tuki on 0,17 kruunua kilowattitunnilta eli pienempi kuin sähkövero. Komissio on hyväksynyt tuulivoimalle annettavan tuen.

1.3. Nykytilan arviointi

Nykyinen lainsäädäntö ei ole kaikilta osin tyydyttävä. Verotuksen ongelmat johtuvat toisaalta korkeasta tasosta ja toisaalta rakenteen erilaisuudesta muihin maihin verrattuna. Useimmissa Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) maissa ei ole hiilidioksidityypisiä energiaveroja käytössä. Niissä harvoissa maissa, joissa käytetään ympäristöperusteisia energiaveroja, teollisuuden kilpailukyky on pyritty turvaamaan yleistä tasoa alhaisemmilla veroilla, kuten esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa. Suomessa teollisuus ei saa veroista mitään helpotuksia.

Nykyisessä energiaverojärjestelmässä ei olisi ollut edes mahdollista antaa teollisuudelle helpotuksia, vaikka ympäristöperusteisia veroja on viime vuosina tuntuvasti korotettu. Tämä on nostanut myös Suomen teollisuuden verorasitusta. Kun Suomen teollisuuden kannalta tärkeissä kilpailijamaissa ei ole juuri ympäristöperusteisia energiaveroja, Suomen teollisuuden asema on veronkorotusten kautta vaikeutunut. Kansainvälisen kysynnän alentuessa ja teollisuuden kannattavuuden heikentyessä ympäristöperusteiset energiaverot jäävät rasittamaan yritysten taloutta, jollei teollisuudelle järjestetä kilpailijamaita vastaavia verohelpotuksia. Teollisuuden energiaverotuksen on Suomessa selvästi osoitettu olevan OECD-maiden korkein suhteutettuna teollisuuden jalostusarvoon.

Suomen verot ovat nimellisesti alempia kuin muissa pohjoismaissa, mutta niiden efektiivinen taso on korkeampi. Ruotsissa ja Norjassa ei juuri käytetä fossiilipolttoaineita energiantuotannossa. Tanskassa hiilidioksidiverot eivät rasita energian vientiä ja vain vähän muutakaan vientiteollisuutta.

Sekä Norjassa että Ruotsissa on vesivoimalle ja Ruotsissa myös ydinvoimalle säädetty lisäksi tuotantoveroja. Niiden nykyiset

tasot eivät kuitenkaan vaaranna näiden maiden sähköntuotannon hyvää kilpailukykyä suomalaiseseen tuotantoon nähden.

Sähkön perustuotannon laajennusinvestointien edellytykset ovat vaikeutuneet osin verotustilanteen vuoksi. Tuotantovaihtoehtojen lukumäärää rajoittavat tehdyt poliittiset linjaukset (vesivoima, ydinvoima, suurimitaisena myös Venäjän kaasu) tai korkeat kustannukset (bioenergia) ja jäljellä olevien korkea vero (fossiiliset polttoaineet). Kun fossiilisten polttoaineiden verotusta on kiristetty viime vuosina useaan otteeseen, investoijien kannalta tilanne on muodostunut epävarmaksi. Tämä luo osaltaan paineita vaihtoehtoisin ratkaisuihin eli sähkön tuonnin lisäämiseen. Tuontisähkön hintaan heijastuu puolestaan kotimaisten vaihtoehtojen hinta, jota on nostettu veroilla.

Voimassa olevassa energiaverojärjestelmässä erityisesti tuontisähkön verotukseen on katsottu liittyvän eräitä juridisia ongelmia. Suomessa ei ole yleistä sähköveroa ja tuontisähkön vero saattaa olla kansallista veroa korkeampi, minkä vuoksi asiassa tulee ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen (Rooman sopimus) 95 artiklan säännökset. Euroopan yhteisöjen komissio on kirjeellään 23 päivänä marraskuuta 1995 pyytänyt Suomelta asiasta selvitystä.

Vastauksessaan komissiolle 3 päivänä huhtikuuta 1996 Suomi korosti, että Suomi on jatkuvasti pyrkinyt edistämään kaikkia toimia, jotka voisivat johtaa siihen, että yhteisötason hiilidioksidi- ja energiavero voitaisiin saada aikaan. Toistaiseksi veron käyttö rajoittuu lähinnä Pohjoismaihin. Suomessa sähkön verotus perustuu pääsääntöisesti tuotantopanosten eli polttoaineiden verottamiseen ja siinä otetaan huomioon polttoaineiden hiilidioksidi- ja energiasisältö kuten komission hiilidioksidi- ja energiaveroa koskevissa direktiiviehdotuksissakin on tehty. Koska polttoainetta ei voida verottaa sähkön tuonnissa, tuodun sähkön vero on asetettu tasolle, joka vastaa Suomessa tuotetun sähkön keskimääräistä verosisältöä ja joka on jopa edullisempi sen kanssa käytännössä kilpailevaan kivihiihivoimaan nähden. Edelleen kirjeessä todetaan Suomen hallituksen 21 päivänä joulukuuta 1995 tekemä periaatepäätös siitä, että nykyistä energiaverotusta muutetaan siirtämällä sähkön verotuksen painopistettä tuotantopoltoaineista loppu-tuotteen eli sähkön verottamiseen. Lisäksi sähkön tuotannon polttoaineille voidaan säi-

lyttää osittainen, nykyistä huomattavasti pienempi vero, joka ei tulisi koskemaan tuontisähköä. Samalla joudutaan valtaosin luopumaan veron ohjaavasta ympäristövaikutuksesta.

Suomen sähköverotusta koskevan järjestelmän oikeutus on esillä myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa. Uudenmaan lääninoikeus on 30 päivänä toukokuuta 1996 tekemällään välipäätöksellä lykännyt Suomen sähköverotusta koskevan asian käsitteilyä ja pyytänyt tuomioistuimelta Rooman sopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisua seuraavista kysymyksistä: Onko tuontisähkölle määrättävää sähkön valmisteveroa pidettävä Rooman sopimuksen 9 ja 12 artiklassa tarkoitettuna, vaikutukseltaan tuontitulua vastaavana maksuna ja jos kysymyksessä ei ole vaikutukseltaan tuontitulua vastaava maksu, onko tuontisähkölle määrättävää sähkön valmisteveroa pidettävä Rooman sopimuksen 95 artiklassa tarkoitettuna, muiden jäsenvaltioiden tuotteita syrjivänä verona.

Edelleen nykyinen järjestelmä aiheuttaa ongelmia pohjoismaisen sähköpörssin toimintaan. Anonyymisti käytävässä pörssi-kaupassa myyjät ja ostajat asioivat usean maan kattavalla markkinapaikalla eivätkä tiedä, mihin maahan käytännössä myyvät tai mistä ostavat. Verottajan kannalta olisi vaikea selvittää, kuka olisi mistäkin tuontierästä verovelvollinen ja kenelle sähköä vietäessä vero pitäisi palauttaa.

Sähkön viennissä nykyinen järjestelmä aiheuttaa epätasaista verovelvollisten ja vientien kohtelua, koska vain osaan sähkönvientiä voidaan soveltaa verottomuutta. Vain ydin- ja vesivoimalla tuotetun sähkön vienti on oikeutettu verottomaan kohteluun edellyttäen lisäksi, että tuottaja itse vie sähkön. Milloin muu kuin tuottaja vie sanotunlaisen sähkön tai jos sähkö on tuotettu muulla kuin ydintai vesivoimalla, ei viennistä voida myöntää palautuksia. On myös kyseenalaista, voidaanko vientisähkön tuotantotapaa yksiselitteisesti osoittaa.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Esityksen tavoitteet

Valtioneuvosto otti kantaa energiaverotuksen kehittämissuuntaan periaatepäätöksensä, jonka se teki 21 päivänä joulukuuta 1995. Periaatepäätöksen tarkoituksena oli

linjata hallituksen lähivuosien toimenpiteitä energiasektorilla. Yksi periaatepäätökseen kirjatuaista keskeisistä tavoitteista ja sen ehkä konkreettisin toimenpidelinjaus koski juuri energiaverotusta. Tavoitteeksi asetettiin korjata energiaverotuksen epäkohtia, jotka haittaavat avointen markkinoiden toimintaa.

Sähkömarkkinoiden toimenpiteitä käsitellessään periaatepäätös toteaa, että sähkökapasiteetin rakentamisedellytysten parantamiseksi ja sähkömarkkinoiden toimivuuden lisäämiseksi harmonoidaan energiaverotusta lähemmäksi pohjoismaista käytäntöä.

Suomen energiaverotukseen liittyvät ongelmat sähkömarkkinoiden ja EU-sääntöjen kannalta korjataan siirtämällä sähkön verotuksen painopistettä tuotantopolttoaineista lopputuotteeseen eli sähkön. Muutos valmistellaan vuoden 1996 kuluessa siten, että siinä otetaan huomioon myös bioenergian asema työllistäjänä. Malli laaditaan niin, että siinä otetaan huomioon mahdollisimman hyvin energiaveron ympäristöohjaavuus. Tämä järjestely ei saisi vaikuttaa päätöksen mukaan merkittävästi sähköstä kerättävään veromäärään kokonaisuutena tai sähkön käyttäjäryhmien välillä.

Kotimaan verotusta koskevana valmistelutehtävänä valtioneuvosto toteaa, että valmistellaan mahdollista myöhempää tarvetta varten menettely teollisuuden energiaverotuksen alentamiseksi lähemmäksi kilpailijamaiden tasoa. Se toteutettaisiin porrastamalla sähkön ja polttoaineiden veroja nykyistä alemmaksi. Hallitus ei näe toistaiseksi perustelluksi ottaa menettelyä käyttöön. Se toteutetaan vain, jos teollisuuden kilpailukyvyyn kehitys sitä edellyttää.

Lisäksi hallitus haluaa tukea aktiivisesti pyrkimyksiä harmonoidun, ympäristöperusteisen energiaverotuksen käyttöönottamiseksi Euroopassa. Hallitusohjelman mukaisesti kehitetään myös muuta ympäristöverotusta.

Vuoden 1997 talousarvion valmistelun yhteydessä sovittiin, että tuloverotusta kevennetään noin 5,6 miljardilla markalla. Tästä summasta 1,1 miljardia markkaa on tarkoitus rahoittaa korottamalla energiaverotusta. Sähköverotusta uudistetaan siten, että kotimaassa tapahtuvan sähkön tuotannon kilpailukyky turvataan. Energiaveroratkaisulla ei heikennetä kotimaisen teollisuuden kilpailukykyä. Veroratkaisussa otetaan lisäksi huomioon ympäristöohjaavuus ja kotimaisen polttoaineiden kilpailuasema hallituksen periaatepäätöksessä joulukuun 21 päivänä

1995 sovitulla tavalla.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Sähkön verotus

Sähkön verotuksessa siirryttäisiin nykyisestä energialähteiden verottamisesta lopputuotteen eli sähkön verottamiseen. Jos tämän lisäksi sähkön tuotannon polttoaineilta perittäisiin vähäininkin vero, vero rasittaisi ainoastaan kotimaista tuotantoa ja siten heikentäisi kotimaassa tuotetun sähkön kilpailuasemaa. Tämän vuoksi sähkön tuotantopolttoaineilta ei perittäisi laisinkaan veroa. Tämä on myös öljytuotteiden osalta mahdollista yhteisöoikeuden mukaan. Mineraaliöljyjen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annetun neuvoston direktiivin (92/81/ETY), jäljempänä *mineraaliöljyjen rakennedirektiivi*, 8 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltiot saavat soveltaa osittaisia alennuksia tai poistaa kokonaan mineraaliöljyn veron, jos mineraaliöljyä käytetään sähkön tuotannossa tai yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa. Koska muut energialähteet eivät kuulu yhteisön lainsäädännössä harmonoidun verotuksen piiriin, jäsenvaltiolla on myös niiden osalta mahdollisuus säätää verotus haluamallaan tavalla rikkomatta kuitenkaan yhteisön kilpailu- tai muita velvoittavia säännöksiä.

Veromuutoksen myötä prosessiteollisuudessa syntyvillä jätepolttoaineilla (erilaiset puuperäiset polttoaineet, masuunikaasu ja niin edelleen) tuotetusta sähköstä sen tuottaja maksaisi veron. Niiden hyödyntäminen prosessilämmön ja -voimantuotannossa on kannattavaa. Polttoaineet käytettäisiin hyödyksi siitä riippumatta, onko niillä tuotettu sähkö sen tuottajalle verotettua vai ei.

Sähkön vero porrastettaisiin veroluokkaan I ja II. Veroluokan II vero olisi 1,6 penniä kilowattitunnilta eli hieman vähemmän kuin sähkön energialähteistä nykyisin maksettava keskimääräinen vero. Korkeampi veroluokan I vero olisi 3,2 penniä kilowattitunnilta. Veron porrastus vaatii verovelvollisilta melkoisia perinnän uudelleen järjestelyitä, minkä vuoksi veroporrastus otettaisiin käyttöön vasta 1 päivänä huhtikuuta 1997. Tämän seurauksena tammi-maaliskuun ajan kaikki sähkönkäyttäjät maksaisivat samaa veroa, joka olisi edellä mainittujen välissä. Loppuvuoden verot määräytyisivät siten, että koko vuonna maksettava veromäärä muodos-

tuisi kummassakin veroluokassa samaksi kuin mainituilla pysyviksi säädetyillä veroilla. Tämän lisäksi sähköstä kannettaisiin huoltovarmuusmaksuna 0,075 penniä kilowattitunnilta.

Koska teollisuuden verorasitusta ei ole tarkoitus lisätä tällä ratkaisulla, teollisuus maksaisi veroa veroluokan II mukaisesti ja muut korkeampaa veroa veroluokan I mukaisesti.

Teollisuus määriteltäisiin Tilastokeskuksen vuoden 1995 vahvistaman toimialaluokituksen mukaisesti. Sen mukaan teollisuudella eli valmistuksella tarkoitetaan mekaanista tai kemiallista epäorgaanisten tai orgaanisten aineiden muuttamista uusiksi tuotteiksi riippumatta siitä, suoritetaanko työ koneellisesti vai käsin, tehtaassa vai työntekijän kotona. Tuotteiden kokoaminen eli kokoonpano katsotaan myös teollisuudeksi. Teollisuudeksi katsotaan myös mineraalien kaivu. Teollisuudeksi katsotaan edellä mainitun toimialaluokituksen pääluokat C ja D. Korkeampaa I veroluokan sähköveroa maksaisivat muut sähkön käyttäjät. Näitä ovat kotitaloudet, maatalous sekä palvelutoiminnot.

Koska kasvihuoneviljely on varsin energiavaltaista, teollisuuteen rinnastettaisiin myös ammattimainen kasvihuoneviljely, vaikka se ei edellä mainitun toimialaluokituksen perusteella kuulu teollisuuteen. Näin ollen kasvihuoneille voitaisiin toimittaa sähköä alemmalla verolla.

Veroluokan II veron suorittamisen edellytyksenä on lisäksi se, että teollisuudella ja kasvihuoneilla on asianomaiset laitteet sähkön mittausta varten. Milloin sähkön käyttäjä käyttää sähköä sekä veroluokkaan I että veroluokkaan II kuuluviin tarkoituksiin, vero on suoritettava kaikesta sähköstä veroluokan I veron mukaisesti. Ainoastaan siinä tapauksessa, että käyttäjällä on edellä mainittuja molempia käyttötarkoituksia varten asennettu erikseen sähkön mittarit, sähkön vero suoritetaan kummankin mittarin ja sähkön käyttötarkoituksen mukaisesti. Tällä on tarkoitus olennaisesti vähentää hallinnollisia kustannuksia ja välttää siten raskasta veronpalautusjärjestelmää.

Sähkövero kannettaisiin verkonhaltijalta sen mukaan kuin verkosta luovutetaan sähköä loppukulutukseen. Verotuksellisesti olisi samantekevää, luovutetaanko sähköä kanta-, alue- vai jakeluverkosta sähkön kuluttajalle. Sähkön luovuttaminen verkkoon ja siirrot verkkojen välillä olisivat verottomia. Näin

sähkö kulkisi voimalaitokselta verkkojärjestelmän läpi verottomana, ja siitä tulisi verolista vasta siirtyessään kuluttajalle. Sähkön hävikistä ei näin ollen maksettaisi veroa.

Kanta- ja alueverkonhaltijoilla, jotka pääsääntöisesti luovuttavat sähköä prosessiteollisuudelle, on käytössä mittarit, joista kuukausittain luetaan luovutetun sähkön määrä. Mittarin luenta ei kuitenkaan kohdistu kalenterikuukauteen. Myöskään jakeluverkonhaltija ei tiedä, paljonko tietyn kalenterikuukauden aikana on sähköä kaikkiaan luovutettu kullekin kuluttajalle. Yleensä jakeluverkonhaltija lukee mittareista niin ikään kuukausittain vain suurille kuluttajille menevän sähkön määrän. Sen sijaan pienteollisuudelle menevä sähkömäärä luetaan yleensä kerran kahdessa kuukaudessa ja kotitalouksiin menevä sähkö yleensä vain kerran vuodessa. Kotitalouksia veloitetaan sähköstä arvion perusteella ja kerran vuodessa tapahtuneen luennan jälkeen tehdään tasotuslasku.

Vaikka sähkömittarit luetaan kuukausittain, luenta ei kohdistu valmisteverotuksessa tarkoitettuun verokauteen. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että verokautena luovutettavana sähkön määränä pidettäisiin sitä määrää, josta verkonhaltija suoraan tai myyntiyhtiön kautta veloittaa kuluttajaa. Jos veloitus kohdistuisi useampien kuukausien ajanjaksolle, verotus kohdistettaisiin myös samalle ajanjaksolle. Verotettava sähkön määrä olisi tällöin koko sanotun ajanjakson kulutusmäärä. Tämän järjestelyn lisäetuna olisi se, että verotusta ei tarvitsisi jälkikäteen oikaista, koska oikaisu tapahtuisi aina mitausta seuraavan laskutuksen yhteydessä.

Pienvoimalaitoksille myönnettävä tuki

Sähköveroon siirryttäessä sähköntuotannon kustannukset kevenevät sähkön energialähteistä lasketulla poistettavien verojen määrällä. Tämä vaikeuttaa sellaisten tuotantomuotojen asemaa, jotka nykyisessä järjestelmässä ovat pääosin verottomia ja joilla tuotettu sähkö tulisi nyt veron piiriin. Näitä ovat muun muassa tuulivoima, vesivoima sekä puulla ja erilaisilla jätteillä tuotettu sähkö.

Suhteellisesti vaikein asema on pienimuotoisella sähköntuotannolla. Pienvoimalaitoksia on rakennettu yleensä tuntuvan julkisen tuen turvin ja niiden kilpailukyky on jo ennestään huono. Tässä yhteydessä pienimuotoisella sähköntuotannolla tarkoitetaan

tuulivoimalaitoksia, joita Suomessa on parikymmentä, pienvesivoimalaitoksia, joiden laitosteho on alle 1 megavolttiampeeria ja joita on noin 70, sekä puuta käyttäviä pienehköjä lämmitysvoimalaitoksia. Viimeksi mainitut tuottavat sähköä alle 20 megavolttiampeerin teholla ja niitä on noin 10 kappaletta. Useimmissa niistä on turpeen rinnalla ja jopa pääpolttoaineena muu polttoaine, kuten puu. Pienvoimalaitosten osuus on suhteellisen pieni koko sähköntuotannosta, alle prosentin suuruusluokkaa. Normaalimittakaavaisen vesivoimantuotannon kilpailuasema olisi hyvä veromuutoksen jälkeenkin.

Uudessa sähköverojärjestelmässä sähkön tuottaja siirtäisi sähkön verotta verkonhaltijalle. Verkonhaltija maksaisi veron luovutustensa perusteella ja perisi sähkön hinnassa kuluttajalta myös sähkön veroa vastaavan määrän. Näin ollen myös pienvoimaloissa tuotetusta sähköstä, jonka verkonhaltija luovuttaa, maksettaisiin normaalisti sähkövero. Tämän verorasituksen kompensoimiseksi ehdotetaan, että pienvesivoimalaitoksille, tuulivoimalaitoksille ja pienille lämmitysvoimalaitoksille maksettaisiin valtion varoista määrä, joka vastaisi veroluokan II sähköveroa, vaikka laitos ei sähköveroa ole maksanutkaan. Tukea maksettaisiin kolmen vuoden ajan. Tukeen oikeuttavia voimalaitoksia eivät olisi tämän lakiesityksen voimaantulon jälkeen rakennettavat voimalaitokset. Tuen maksaminen tapahtuisi asianomaisen tulomomentin sisällä. Tuen maksaisi tullilaitos. Tuki on valtion tukea, johon olisi saatava lisäksi komission suostumus.

Lämmöntuotannon verotus

Lämmöntuotannon polttoaineilta poistettaisiin niillä nykyisin oleva, energiasisällön mukaan määräytyvä energiaverosuus, ja lämpöä verotettaisiin ainoastaan energialähteen hiilipitoisuuden perusteella. Verotuksen perusteena olisi 70 markkaa hiilidioksiditonilta, kun se nykyisin on 38 markkaa 30 penniä. Tätä käytettäisiin laskettaessa lisäveron määrää kaikille polttoaineille. Poikkeuksena olisi edelleen maakaasu, jolle nykyisin myönnettyä 50 prosentin veronalennusta jatkettaisiin. Alennus olisi voimassa kuitenkin vain vuoden 1997. Polttoturpeelle myönnettäisiin myös verosta helpotusta siten, että sen hiilidioksidiosuus olisi noin 1/6 normaalista eli 11 markkaa hiilidioksiditonilta.

Tällä ratkaisulla turvattaisiin polttoturpeen kilpailuasema tuontipolttoaineisiin nähden. Toisaalta polttoturpeen vero nousisi hieman nykyisestä, mikä parantaisi puun asemaa siihen nähden. Samoin polttoturpeen verollisuuden alarajaa laskemalla parannettaisiin puun kilpailuasemaa polttoturpeeseen nähden. Toisin kuin sähköllä, energialähteillä olisi lämmön tuotannossa vain yksi vero, jota joutuisivat suorittamaan yhtä lailla kaikki käyttäjät.

Yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto

Kun sähköntuotannon polttoaineet olisivat verottomia ja lämmöntuotannon polttoaineet verollisia, on määriteltävä menettely polttoaineiden jakamiseksi sähkön ja lämmön kesken niissä laitoksissa, joissa tuotetaan sekä sähköä että lämpöä. Polttoaineiden jakamiseen ei ole olemassa yleisesti hyväksyttyä, yksiselitteistä tapaa. Jako tulisi tehdä siten, että yhdistetyn tuotannon tehokkuusesta tulee sekä lämmön että sähkön osalle. Toisin sanoen, lämmöntuotannon tulisi olla voimalaitoksessa kannattavaa erilliseen lämpökeskukseen verrattuna samalla, kun tuotettu sähkö on kilpailukykyistä erillistuotantoon nähden.

Yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotantolaitoksessa lämpöä ehdotetaan verotettavaksi siten, että lämmön hyötysuhde olisi 95 prosenttia. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että yhdestä energiayksiköstä polttoainetta katsottaisiin syntyvän 0,95 yksikköä lämpöä tai kääntäen yhtä lämpöyksikköä vastaisi 1,05 yksikköä polttoainetta. Tästä polttoainemäärästä maksettaisiin veroja, ja loput katsottaisiin käytetyiksi sähkön tuotannossa. Useita polttoaineita käyttävissä voimalaitoksissa katsottaisiin kutakin polttoainetta käytetyn edellä mainitulla tavalla laskettuna sekä lämmön että sähkön tuotantoon.

Moottoribensiini ja dieselöljy

Lämmöntuotannon polttoaineiden laskentaperusteissa tapahtuva muutos heijastuisi myös nestemäisten polttoaineiden veroihin. Liikennepolttoaineiden lisäveron määräämisen perusteissa luovuttaisiin niin ikään laskennallisesta energiaosuudesta ja lisävero määrättäisiin kokonaan hiilidioksidiosuuden mukaisesti. Tämä nostaisi moottoribensiinin ja dieselöljyn lisäveron määriä nykyisestä. Koska liikennepolttoaineiden kokonaisvero-

rasitusta ei kuitenkaan olisi tarkoitus korottaa, alennettaisiin sanottujen polttoaineiden perusveron määriä korotusta vastaavalla määrällä, jolloin kokonaisverotaso säilyisi entisellään. Näin liikennepolttoaineiden ympäristöverotuksen perusteet olisivat edelleen yhdenmukaiset muiden energialähteiden veroperusteiden kanssa.

Raskas ja kevyt polttoöljy

Myös raskaan ja kevyen polttoöljyn lisäveron laskennallisesta energiaosuudesta luovuttaisiin ja lisävero määrättäisiin pelkästään hiilidioksidipäästöjen perusteella. Tämä nostaisi raskaan polttoöljyn lisäveroa tuntuvasti, minkä vuoksi raskaan polttoöljyn perusverosta luovuttaisiin teollisuuden verorasituksen nousun rajoittamiseksi. Raskaalla polttoöljyllä olisi vain yksi verotaso, joka olisi kaikille käyttäjryhmille samansuuruinen. Teollisuuden osuus raskaan polttoöljyn käytöstä on noin 60 prosenttia.

Kevyelle polttoöljylle säädettävä veronkorotus on mitoitettu siten, että lämmitykseen käytettävä kevyt polttoöljy ja sähkö olisivat edelleen periaatteessa samanarvoisessa asemassa. Sähkön veron korotuksesta seuraisi 11 pennin korotus litralta kevyeen polttoöljyyn. Korotus olisi suurempi kuin hiilidioksidiosuuden korotuksesta pelkästään johtuisi. Lisäkorotus nostaisi kevyen polttoöljyn perusveroa. Kaikella kevyen polttoöljyn käytöllä olisi yksi ja sama vero.

Kasvihuoneet käyttävät kevyttä polttoöljyä runsaasti toiminnassaan. Kasvihuoneviljelyn polttoaineverot ovat olleet jo ennen tähän esitykseen sisältyvää veronkorotustakin huomattavasti korkeampia kuin tärkeimmissä kilpailijamaissa, Hollannissa ja Tanskassa. Tämän vuoksi ammattimaisille kasvihuoneviljelijöille ehdotetaan palautettavaksi kevyen polttoöljyn hintaan sisältyvä veronkorotus. Palautus tapahtuisi hakemuksesta tullilaitoksen toimin.

Mineraaliöljyjen rakennedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaan jäsenvaltiot saavat soveltaa alennettua valmisteveroa tai poistaa veron kokonaan, jos polttoainetta käytetään kasvihuoneissa. Tämän vuoksi kasvihuoneille myönnettävään palautukseen ei tarvitse erikseen hakea komissiolta poikkeuslupaa.

Palautus ei koskisi maataloudessa käytettävää kevyttä polttoöljyä, vaan maataloudelle korvattaisiin osa kevyen polttoöljyn korotuk-

sesta suorana tulotukena.

Jäteöljyn verotuksellinen poikkeus

Euroopan unionin neuvoston 22 päivänä joulukuuta 1995 antamalla päätöksellä, joka perustui luvan antamisesta tietyille jäsenvaltioille soveltaa tai edelleen soveltaa tiettyihin erityistarkoituksiin käytettyihin kivennäisöljyihin valmisteveron alennuksia tai vapautuksia valmisteverosta direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti, Suomi sai oikeuden soveltaa vapautusta valmisteverosta jäteöljyn osalta, joka käytetään uudelleen polttoaineena joko välittömästi talteenottamisen tai jäteöljyjen kierrätysprosessin jälkeen ja joiden uusiokäyttö on veronalaista. Suomen saama poikkeus on voimassa kuluvan vuoden loppuun. Euroopan yhteisöjen komissio on valmistelemassa raporttia edellä mainitun artiklan nojalla myönnettyistä luvista. Komissio ehdottanee poikkeuksen voimassaolon jatkamista vuoden 1998 loppuun, minkä ajan kuluessa määriteltäisiin, minkälaiseen kierrätykseen liittyen verovapaus tulevaisuudessa voitaisiin sallia.

Suomessa kertyy öljyjätettä vuodessa noin 50 000 tonnia. Pääosa tästä eli lähes 40 000 tonnia kerätään keskitetysti talteen. Jäteöljyistä niin sanotut kirkkaat öljyt puhdistetaan, jonka jälkeen ne pääsääntöisesti toimitetaan uudelleen myyntiin. Uudelleen myyntiin toimitettavia öljyjä on vuosittain noin 10 000—20 000 tonnia. Epäpuhtauksia sisältävät, niin sanotut mustat jäteöljyt pääsääntöisesti poltetaan sellaisenaan energiasäilytyksen hyödyntämiseksi tai ne käytetään kaukolämmön tuottamiseen. Lisäksi teollisuus itse käyttää omia jäteöljyjä noin 10 000 tonnia vuodessa.

Kaikki lämmön tuottamiseen käytettävät hiilivedyt ovat pääsääntöisesti mineraaliöljyjen rakennedirektiivin 2 artiklan 3 kohdan nojalla veronalaisia. Suomen saama poikkeus mahdollistaa sen, että sanotunlainen uusiokäyttö ei ole veronalaista. Käytännössä näitä hiilivetyjä ei ole kuitenkaan verotettu nykyisinkään.

Huoltovarmuusmaksu

Huoltovarmuusmaksuista säädettäisiin lainsäädäntöteknisistä syistä energiaverolainsäädännön yhteydessä. Maksuilla rahoitetaan huoltovarmuustoiminnan varastointi- ja

muita kustannuksia, joiden määrä on kasvanut.

Viljan varmuusvarastointia varten oli aiemmin valtion talousarviossa määräraha. Nyt nämä kustannukset katetaan huoltovarmuusrahastosta. Rahastosta katettavaksi on siirtynyt myös eräitä infrastruktuurin turvaamiseen kuuluvia hankkeita. Tämä johtuu siitä, että ennen julkiseen sektoriin kuulunutta palvelutuotantoa on yhtiöitetty ja yksityistetty.

Huoltovarmuusmaksu olisi perusteltua kantaa niiltä toiminnoilta, joiden turvaamiseen kerätyt varat pääosin käytetään. Nyt annettava esitys poikkeaisi kustannusvastavuuden periaatteesta elintarvikehuollon osalta.

Öljytuotteet tulisivat edelleen olemaan volyymiltaan merkittävin valtion varmuusvarastoissa oleva tuoteryhmä. Varastojen kokonaismäärä on valtioneuvoston asettamassa kokonaistavoitteessa, mutta tuotekohtaisia vaihtoja tarvitaan kuranttiuden varmistamisen, kiristyvien ympäristömääräysten ja kulusrakenteen muutosten vuoksi. Öljyn varastotavoitteiden ja huoltovarmuusmaksun kattavuuden laajennuksen vuoksi öljytuotteiden maksua ehdotetaan alennettavaksi. Kannettava maksu käytettäisiin valtaosaltaan öljyhuollon varmistamiseen.

Huoltovarmuusmaksua olisi tarkoitus alkaa periä öljytuotteiden lisäksi myös sähköstä, maakaasusta ja kivihiilestä niitä koskevan huoltovarmuustoiminnan kustannusten kattamiseksi. Koska sähköntuotannon polttoaineilta ei kannettaisi polttoaineveroa, huoltovarmuusmaksua ei niistä myöskään perittäisi verotuksen yksinkertaistamisen vuoksi. Siksi maksu perittäisiin sähköverotuksen yhteydessä, mutta lämmön tuotannossa käytettäviltä polttoaineilta maksu perittäisiin niiden polttoaineverotuksen yhteydessä. Ensi vuonna katetaan myös viljan varastointikustannukset energiatuotteiden huoltovarmuusmaksulla. Tämä olisi tilapäinen järjestely, ja tarkoituksena olisi ensi vuoden kuluessa etsiä pysyvämpi rahoitusmenettely.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Valtionaloudelliset vaikutukset

Fossiilisten polttoaineiden sekä sähkön kulutusarvioiden mukaan polttoaineista ja sähköstä arvioidaan kertyvän veroa yhteensä 14 200 miljoonaa markkaa vuonna 1997.

Tästä 1 500 miljoonaa markkaa kertyisi sähköverona. Energiaverotukseen ehdotetut muutokset lisäävät valmisteverotuksessa valtion verotuloja noin 900 miljoonaa markkaa vuoteen 1996 verrattuna. Lisäksi arvonlisäverotuksen kautta energiaveroja kertyisi 200 miljoonaa markkaa edellisvuotta enemmän.

Edellä mainituissa verokertymissä on otettu huomioon pienvoimaloille ja ammattimaisille kasvihuoneviljelijöille myönnettävä runsaan 10 miljoonan markan verotuki.

Esityksen mukaan öljytuotteilta kerättävää huoltovarmuusmaksua alennettaisiin noin 10 prosenttia, mikä merkitsisi noin 25 miljoonan markan alennusta öljytuotteiden maksurasitteeseen. Maksun vuotuinen kertymä olisi noin 220 miljoonaa markkaa. Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista edellyttää, että huoltovarmuusrahastosta katetaan vuosittain noin 290 miljoonan markan menot. Ehdotuksella, joka sisältäisi huoltovarmuusmaksun kantamisen sähköstä, maakaasusta ja kivihiilestä, olisi tarkoitus täyttää huoltovarmuusrahastossa oleva noin 70 miljoonan markan vuotuinen vaje.

3.2. Hinta- ja kustannusvaikutukset

Ehdotetut veromuutokset nostaisivat lämmöntuotantoon käytettävien fossiilisten polttoaineiden hintoja. Eniten nousisi kivihiihen hinta. Sen arvioitu hinnan nousu olisi runsaat 10 prosenttia. Veron osuus kivihiihen hinnasta olisi veromuutoksen jälkeen vajaa 40 prosenttia. Maakaasun hinta nousisi noin kaksi prosenttia, jolloin veron osuus sen hinnasta olisi vajaa 10 prosenttia. Öljytuotteista raskas polttoöljy nousisi noin kolme prosenttia ja kevyt polttoöljy kuusi prosenttia. Veron osuus polttoöljyjen hinnasta olisi vajaa 20 prosenttia. Polttoturpeen hintaa veronostaisi noin prosentin ja veron osuus sen hinnasta olisi vajaa 10 prosenttia. Koska sähköntuotannon polttoaineilta poistettaisiin vero, niin vastaavasti esimerkiksi kivihiihen hinta halpenisi sähköntuotannossa vajaa 30 prosenttia, maakaasun hinta seitsemän prosenttia ja turpeen hinta kuusi prosenttia.

Teollisuuden ja ammattimaisten kasvihuoneviljelijöiden nykyisin maksamaan keskimääräiseen sähkön hintaan veromuutoksella olisi pieni laskeva vaikutus. Muiden kuluttajien maksaman sähkön hinta nousisi veron vaikutuksesta muutamana prosentin. Verollisilla polttoaineilla tuotetun kaukoläm-

mön hintaa muutos nostaisi pari prosenttia. sektoreille oheisen taulukon mukaisesti.
Muutoksen arvioidaan vaikuttavan eri

	Polttoaineverot milj. mk	Sähkövero milj. mk	Yhteensä milj. mk	Muutos milj. mk
Liikenne	11 070	10	11 080	+ 10
Teollisuus	440	600	1 040	+ 20
Kotitaloudet	790	550	1 340	+ 580
Palvelut ja muu kulutus	360	380	740	+ 290
Yhteensä	12 660	1 540	14 200	+ 900

Kotitalouksien verotus kasvaisi yhteensä vajaalla 600 miljoonalla markalla. Kotitalouksien sähkölämmityskustannukset nousisivat vuodessa 250 markkaa, öljylämmityksen 270 markkaa ja kaukolämmityksen 70 markkaa. Kotitaloussähkön hintaan veromuutos aiheuttaisi 70 markan korotuksen vuodessa.

Liikennepolttonesteistä kerättävät verot säilyisivät nykyisenä, mutta liikenteen sähköstä maksamat verot nousisivat vajaa 10 miljoonaa markkaa. Teollisuuden verotus lisääntyisi noin 20 miljoonaa markkaa ja palveluiden ja muun kulutuksen vajaa 300 miljoonaa markkaa.

3.3. Energiapoliittiset vaikutukset

Veromuutos parantaisi kotimaisen sähkön tuotannon kilpailukykyä sähkön tuontiin nähden. Se myöskin poistaisi pohjoismaiselle sähkökaupalle nykyisestä primäärienergian verotuksesta aiheutuvat ongelmat.

Veromuutoksen myötä sähkön ja lämmön yhteistuotannon kilpailukyky erillistuotantoon nähden säilyisi suhteellisen hyvänä. Kaukolämmityksen asema paransi talokohittaiseen lämmitykseen nähden.

Sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa kaasun kilpailukyky paransi ensi vuonna nykyisestä muita polttoaineita enemmän. Yhdyskuntien yhteistuotantolaitoksissa turpeen ja kivihiilen keskinäinen kilpailukyky säilyisi nykyisenä. Teollisuuden voimalaitoksissa hiilen kilpailukyky heikkenisi turpeeseen nähden. Sähkön- ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa puun kilpailukyky voi jossain tapauksessa hieman heikentyä nykyisestä.

Lämpökeskuksissa puun kilpailukyky paransi kaikkiin polttoaineisiin nähden ja turpeen kilpailukyky tuontipolttoaineisiin näh-

den.

Sähköntuotannon verojen poistamisen myötä sähkön erillistuotannossa hiilen kilpailukyky paransi muihin polttoaineisiin nähden.

3.4. Ympäristövaikutukset

Verorakenteen muutos suosisi ympäristön kannalta vähäpäästöisiä polttoaineita lämmöntuotannossa. Lisäveron energiakomponentin poisto ja hiilidioksidikomponentin yli 80 prosentin korotus lisäisi ympäristöohjaavuutta lämmöntuotannossa. Sähköntuotannossa nykyisen kaltainen ympäristöohjaavuus heikkenisi. Sähkö- ja polttoaineverojen korotukset edistäisivät energiansäästöä.

Koska veromuutoksessa kaasun kilpailukyky paransi ensi vuonna sähkön ja lämmön yhteistuotannossa sekä lämmön erillistuotannossa ja kotimaisten polttoaineiden, puun ja turpeen, asema pysyisi ennallaan tai hieman vahvistuisi, muutoksella ei olisi juuri vaikutusta hiilidioksidipäästöihin tai ne voisivat jopa laskea. Tämä johtuu siitä, että päästöjä aiheuttavien polttoaineiden käyttömuutokset ovat eri suuntaisia ja päästöjen kannalta toisiaan kumoavia.

Sähkön erillistuotannossa päästöt Suomessa kasvaisivat, sillä ratkaisu lisäisi sähkön tuotantoa kotimaassa tuonnin kustannuksella. Lyhyellä aikavälillä veromuutoksen vaikutukset päästöihin olisivat kuitenkin suhteellisen vähäisiä. Pidemmällä aikavälillä veromuutos lisäisi sähköntuotantokapasiteettia kotimaassa ja vähentäisi sähkön pitkäaikaisuutta. Tämän seurauksena kotimaan päästöt kasvaisivat, mutta toisaalta ei tiedetä, miten korvattava tuontisähkö olisi tuotettu ja miten muutos vaikuttaisi päästöihin kokonaisuudessaan.

Kotimaan sähköntuotannon kasvun myötä

rikkipäästöt kasvaisivat. Muussa energiantuotannossa ei lyhyellä aikavälillä syntyisi juuri muutoksia.

Typen oksidien päästöt sen sijaan laskisivat lyhyellä tähtäyksellä. Tämä johtuisi siitä, että veromuutoksen myötä kotimaan energiantuotanto kasvaisi. Tällöin energiaa tuotettaisiin enenevässä määrin uusissa kattiloissa, joiden typen oksidien ominaispäästöt olisivat pienet.

Ympäristön kannalta merkittäviä muutoksia on saavutettavissa vasta, mikäli verotusta kehitetään vastaavaan suuntaan myös muissa maissa ja verotuksen tasoa nostetaan kaikissa maissa merkittävästi nykyisestä.

3.5. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esitys lisäisi huomattavasti tullilaitoksen työ määrää. Nykyisin noin 50—55 henkilöä ovat hoitaneet koko valmisteverotuksen. Veronpalautusmenettely, jota nykyisin valmisteverotuksessa ei juurikaan käytetä, on hallinnollisesti varsin raskas verrattuna normaaliin verotusmenettelyyn. Toisaalta se, että muutoksen yhteydessä tullilaitokselle tulee merkittävä määrä uusia verovelvollisia ja toisaalta se, että teollisuus ja ammattimaiset kasvihuoneviljelijät saavat sähkön alempaan hintaan, lisäävät verotuksen ja sen tarkastuksen työtä huomattavasti.

Esityksen mukaan uusiksi sähköverovelvollisiksi tulisivat verkonhaltijat (noin 200 kappaletta) sekä voimalaitokset, jotka tuottavat sähköä itselleen tai toiselle teollisiin tarpeisiin (vajaa 100 kappaletta). Näiden yritysten verotuksen toimittaminen sekä tarkistaminen vaatisi tullilaitoksen arvion mukaan lisää noin yhdeksän henkilöä.

Veroluokan II sähköä toimitettaisiin niille teollisuusyrityksille ja kasvihuoneille, jotka täyttävät esityksessä mainitut tekniset edellytykset. Käytännössä tämä tarkoittaisi yrityksiä, joiden sähkön kulutus luetaan mittarista kerran kuukaudessa ja joiden sähkön käyttökohde on selkeästi alennettuun veroon oikeutettua. Sanotunlaisen mallin mukaisen alemman veron kohdistuminen arviolta noin 10 000 yritykseen ja kasvihuoneeseen (teollisuuden 24 000:sta yrityksestä ja 3 000:sta kasvihuoneesta) lisäisi henkilöstön tarvetta verotuksessa ja tarkastuksessa tullilaitoksen arvion mukaan yhteensä noin 25 henkilöllä.

Ammattimaisia kasvihuoneviljelijöitä, jotka käyttävät kevyttä polttoöljyä on nykyisin noin 1 900 yritystä. Hakemuksien määrää

rajoitettaisiin siten, että jos kevyen polttoöljyn käyttö jäisi alle 10 000 litraa puolen vuoden tai koko vuoden ajalta, palautusta ei suoritettaisi. Hakemuksia olisi tämän jälkeenkin arviolta noin 2 000 kappaletta vuodessa. Hakemusten käsittelyn ja kasvihuoneviljelmien verotuksen tarkastuksien arvioidaan vaativan lisäksi noin yhdeksän henkilötyövuotta.

Sähköveron palautus noin 100:lle pien- ja tuulivoimalalle kahdesti vuodessa tehtävänä palautuksena lisäisi tullilaitoksen henkilöstötarvetta parilla henkilöllä.

Esityksen toteuttaminen vaatisi tullilaitoksen arvion mukaan noin 40 henkilön lisätyöpanosta. Sanotuilla lisäresursseilla tullilaitos pystyisi suorittamaan uusien verovelvollisten verotuksen, veronpöytäkirjojen hallinnoinnin sekä toimittamaan normaalit riskianalyysihin perustuvat tarkastukset. Vaadituista lisähenkilöistä ainoastaan viisi henkilöä voitaisiin siirtää tullilaitoksen muista tehtävistä.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Sähkön asemaa ympäristöperusteisessa energiaverotuksessa ja teollisuuden veronpalautusjärjestelmää on pohdittu valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä, joka on julkaissut 26 päivänä kesäkuuta 1995 muistionsa "Energiaverotyöryhmän muistio III, Teollisuus ja sähkö ympäristöperusteisessä energiaverotuksessa". Valtioneuvosto teki 21 päivänä joulukuuta 1995 periaatepäätöksen energiapolitiikan linjoista lähivuosille ja siinä yhteydessä viitoitti nyt toteutettavan verouudistuksen suuntaviivat. Uudistuksen yksityiskohtien valmisteleminen valtiovarainministeriö asetti sähköverotyöryhmän, joka antoi 12 päivänä kesäkuuta 1996 muistion. Työryhmän tehtävänä oli muun muassa valmistella sähkön verotuksen painopisteen siirtämistä tuotantopoltoaineiden verottamisesta lopputuotteen eli sähkön verottamiseen.

Huoltovarmuusmaksun uudistamista varten kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 21 päivänä joulukuuta 1995 työryhmän valmistelemaan asiaa. Ryhmän esitys annettiin 12 päivänä kesäkuuta 1996.

Vuoden 1997 energiaverotuksen muutoksia on valmisteltu viime vaiheessa hallituksen energiaverotyöryhmässä syys- ja lokakuussa 1996. Tekninen valmistelu on tehty virkautyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä

kauppa- ja teollisuusministeriön sekä tullihallituksen kanssa.

4.2. Eduskunnan lausumat ja muut kannanotot

Vastauksessaan hallituksen esitykseen valmisteverotusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 237/1994 vp) eduskunta edellytti hallituksen selvittävän sähkön kansainväliseen kauppaan liittyvät verotukselliset ongelmat. Eduskunta edellytti myös hallituksen pikaisesti selvittävän mahdollisuudet nettotuontiperiaatteeseen siirtymiseen.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Rooman sopimuksen säännökset rajoittavat valtion tukien käyttöä talouspolitiikan välineenä. Sopimuksen 92 artiklassa todetaan, että jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tu-

ki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tukien käytön kieltämiseen on kuitenkin useita poikkeuksia. Komissio on viime aikoina sallinut energiansäästöön ja uusiutuviin energialähteisiin kohdistuvia tukia tiettyihin rajoihin saakka. Uusiutuvaan energiantuotantoon on voitu myöntää myös toimintatukea. Tällöin tuen tulee kompensoida ylimääraisä tuotantokustannuksia suhteessa perinteisiin kustannuksiin, olla väliaikaista ja periaatteessa vähenevää. Loppukäyttäjälle tuki ei saa aiheuttaa markkinatasoa alhaisempaa hintaa. Suhteellisuusperiaatetta tulisi erityisesti noudattaa. Komissio on muun muassa hyväksynyt Tanskan tuulivoimaloille maksaman tuen.

Sopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämisestä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei 92 artiklan mukaan sovellu yhteismarkkinoille, se aloittaa 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä eli tekee päätöksen siitä, että asianomaisen valtion on komission asettamassa määrääjassa poistettava tuki tai muutettava sitä. Pienvoiman tuotannon tuki ilmoitetaan komissiolle hallituksen esityksen antamisen jälkeen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettu laki

2 §. Euroopan unionin neuvosto on myöntänyt Suomelle poikkeuksen, jonka mukaan sellaiset jäteöljyt, jotka käytetään uudelleen polttoaineena joko välittömästi talteenottamisen jälkeen tai jäteöljyjen kierrätysprosessin jälkeen, voivat olla verottomia. Poikkeus saatetaan nyt voimaan kansallisessa laissa. Kysymys on tässä sellaisista jäteöljyistä, esimerkiksi ajoneuvojen voiteluöljyistä, jotka kerätään talteen ja käytetään polttotarkoituksiin. Veroa ei tarvitsisi maksaa siitä jäteöljystä, jonka kerääjä polttaa tai jonka se myy edelleen käytettäväksi polttotarkoituksiin.

Ilman poikkeusta tällaisista lämmitykseen käytetyistä hiilivedyistä olisi kannettava valmisteveroa, mutta poikkeus antaa mahdollisuuden verottomuuteen.

Sanotunlaiset jäteöljyt jätettäisiin kokonaan verolain soveltamisalan ulkopuolelle. Tällöin jäteöljyn käyttäjästä ei tulisi verovelvollista eikä hänen tarvitsisi tehdä verottajalle verokausittain veroilmoitusta. Tämä vähentäisi sekä viranomaisten että käyttäjien työtä.

9 §. Sähköstä ryhdyttäisiin kantamaan erillistä sähköveroa. Samalla vapautettaisiin sähkön tuotannon polttoaineet valmisteverosta. Tämä koskisi myös kaikkia nestemäisiä polttoaineita, jos niitä käytettäisiin sähkön tuotannossa. Verottomuus koskisi pääsääntöisesti niitä polttoaineita, joilla tuotettu sähkö toimitetaan sähköverkkoluvan alaiseen

sähköverkkoon, ja josta sähköstä maksetaan sähkövero.

Pienissä voimaloissa (alle kaksi megavoltiampeeria), jotka eivät toimita sähköä yleiseen verkkoon, käytetystä polttoaineesta olisi kuitenkin suoritettava asianmukainen polttoainevero. Samoin polttoainevero olisi suoritettava polttoaineesta, jolla kulkuneuvo tuottaa itselleen sähköä, tai jolla sellainen pienvoimala, joka sähköä ja eräiden polttoaineiden valmisteverolakiesityksen 8 §:n mukaan saa tukea valtion varoista, tuottaa yleiseen verkonhaltijan verkkoon sähköä.

10 §. Nestemäisistä polttoaineista kannetaan myös huoltovarmuusmaksua tämän esityksen mukaisesti. Kun sähkön tuotannon polttoaineet vapautetaan valmisteverosta, olisi tarkoituksenmukaista vapauttaa samat polttoaineet myös muista niihin kohdistuvista veroista ja maksuista. Tämän vuoksi säädettäisiin huoltovarmuusmaksuttomiksi myös ne polttoaineet, jotka käytetään sähköä tuotannossa. Sen sijaan lämmön tuotannossa käytettävistä polttoaineista kannettaisiin huoltovarmuusmaksua.

10 a §. *Veron palauttaminen ammattimaisille kasvihuoneviljelijöille.* Esityksessä ehdotetaan kevyen polttoöljyn valmisteveroa korotettavaksi 11 penniä litralta. Kevyt polttoöljy on kasvihuoneille keskeinen energialähde. Tämän vuoksi ammattimaisille kasvihuoneviljelijöille annettaisiin mahdollisuus saada takaisin kevyen polttoöljyn hintaan nyt tehtävä veronkorotus. Korotus palautettaisiin kasvihuoneviljelijöille hakemuksesta. Kasvihuoneviljelijöiden olisi ostettava kevyt polttoöljy normaalisti täydellä verolla, ja vain siitä osasta, joka käytetään kasvihuoneiden lämmitykseen, myönnettäisiin palautusta. Koska kasvihuoneviljelijälle ei palautettaisi yksityiskäyttöön tai maanviljelykseen käytetystä polttoöljystä veroa, hakijan olisi pystyttävä luotettavasti selvittämään eri tarkoituksiin käytetyt määrät.

Veronpalautuksen saamiseksi kasvihuoneviljelijä tekisi hakemuksen kaksi kertaa kalenterivuodessa siten, että hakemuksissa polttoöljyn käyttö olisi ajoittunut toisaalta tammi-kesäkuulle ja toisaalta heinä-joulukuulle. Hakemuksen voisi tehdä kerralla koko kalenterivuodelta, jos kevyen polttoöljyn käyttö puolen vuoden ajalta jäisi vähäiseksi. Tammi-kesäkuun kevyen polttoöljyn käyttöä koskeva hakemus olisi kuitenkin tehtävä kasvihuoneviljelmän sijaintipaikan piiritullikamarille viimeistään vuoden loppuun men-

nessä ja heinä-joulukuun tai koko vuoden käyttöä koskeva hakemus viimeistään seuraavan kalenterivuoden kesäkuun loppuun mennessä. Mikäli yhdellä kertaa haettava veronpalautuksen määrä kohdistuisi alle 10 000 litraan kevyttä polttoöljyä, veroa ei palautettaisi. Kun haetaan palautusta, jossa kevyen polttoöljyn käyttö olisi tätä suurempi, palautus kohdistuisi koko kevyen polttoöljyn määrään. Säännöksellä pyritään vähentämään hallinnollisen työn määrää.

Kasvihuoneviljelijän olisi pidettävä kevyen polttoöljyn hankinnoistaan ja käytöistään selvaista kirjanpitoa, että siitä selvästi ilmenee kasvihuoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn määrä. Tarvittaessa polttoöljyn käyttö olisi kasvihuoneisiin ja muuhun käyttöön olisi luotettavalla tavalla selvitettävä. Kasvihuoneviljelijän olisi esitettävä tulliviranomaisille tarvittaessa kirjanpitonsa sekä annettava tietoja vaadittaessa. Veron palauttamiseen sovellettaisiin muutoinkin, mitä valmisteverotuslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä valmisteverosta säädetään tai määrätään.

Voimaantulo. Ehdotukseen sisältyy tavanomainen voimaantulosäännös. Ammattimaiselle kasvihuoneviljelijälle palautetaan kevyen polttoöljyn hintaan sisältyvää veroa vain siltä osin kuin polttoöljy on hankittu ja käytetty ehdotuksen voimaantulon jälkeen.

Liitteenä oleva verotaulukko. Nestemäisten polttoaineiden lisäveron energiaosuudesta luovuttaisiin ja lisävero määrättäisiin polttoaineen hiilidioksidipäästöjen mukaan siten, että lisävero olisi 70 markkaa hiilidioksiditonnilta. Liikennepolttoaineiden kokonaisverorasitusta ei nostettaisi, minkä vuoksi perusveron määrää alennettaisiin lisäveron korotusta vastaavalla määrällä. Kevyen polttoöljyn veronkorotus vastaa sähkölle esitettyä veronkorotusta siten, että öljy- ja sähkölämmityksen kilpailuasema ei muutu. Raskean polttoöljyn perusvero poistettaisiin teollisuuden verorasituksen nousun rajoittamiseksi. Nestemäisten polttoaineiden huoltovarmuusmaksua alennettaisiin noin 10 prosentilla.

1.2. Laki sähköä ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta

1 §. *Yleiset säännökset.* Pykälässä säädetään valtiolle suoritettavasta sähköä, kivihien, polttoturpeen, maakaasun ja mäntyöljyn valmisteverosta. Esityksessä siirryttäisiin

sähkön energialähteiden verottamisesta lopputuotteen eli sähkön verottamiseen. Veroa kannettaisiin edelleen lämmön tuotannon polttoaineista.

Pykälän mukaan sähköstä, kivihielestä ja maakaasusta kannettaisiin valmisteveron lisäksi huoltovarmuusmaksua. Samalla kun nestemäisten polttoaineiden huoltovarmuusmaksua alennettaisiin, laajennettaisiin maanalaisten tuotteiden piiriä sähköön, kivihieleen ja maakaasuun. Huoltovarmuusmaksu kannettaisiin sähköstä sähköverotuksen yhteydessä ja kivihielestä ja maakaasusta niiden polttoaineverotuksen yhteydessä.

2 §. Pykälä vastaa voimassa olevassa laissa olevia energialähteiden määritelmiä muutoin paitsi sähkön osalta. Voimassa olevassa laissa vain ydin- ja vesivoimalla tuotettu sekä maahantuotu sähkö ovat veronalaisia. Muilla tuotantotavoilla tuotettua sähköä ei ole verotettu sähköinä, vaan on verotettu niitä polttoaineita, joilla sähkö on tuotettu. Sähkön verotuksessa siirryttäisiin kaikilta osin sähkön verottamiseen, minkä vuoksi sähkön määritelmää vastaavasti muutettaisiin. Pykälään on lisätty sähköverkon ja verkonhaltijan määritelmät, jotka vastaavat sähkömarkkina-alueissa olevia määritelmiä. Sen mukaan sähköverkolla tarkoitetaan toisiinsa liitetyistä sähköjohdoista, sähköasemista sekä muista tarvittavista sähkölaitteista ja sähkölaitteistoista muodostettua kokonaisuutta, joka on tarkoitettu sähkön siirtoon ja jakeluun. Sähkömarkkinalain 3 §:n 8 ja 9 kohdassa verkonhaltijalla (sähköverkkoluvan haltijalla) tarkoitetaan yhteisöä tai laitosta, jolla on hallinnassaan sähköverkkoa ja joka harjoittaa luvanvaraista sähköverkkotoimintaa. Jakeluverkon haltijalla (jakeluverkkoluvan haltijalla) tarkoitetaan puolestaan verkonhaltijaa, jolla on hallinnassaan jakeluverkkoa ja joka harjoittaa luvanvaraista sähköverkkotoimintaa. Verkonhaltijoita ovat kanta-, alue- ja jakeluverkonhaltijat.

Pykälään on sisällytetty myös teollisuuden määritelmä.

Teollisuudella eli valmistuksella tarkoitetaan tässä mekaanista tai kemiallista epäorganisten tai orgaanisten aineiden muuttamista uusiksi tuotteiksi riippumatta siitä, suoritetaanko työ koneellisesti vai käsin, tehtaassa vai työntekijän kotona. Teollisuudeksi luettaisiin myös tuotteiden kokoaminen (kokooppain). Teollisuudeksi katsottaisiin laitos tai yritys, jonka pääasiallinen toimiala kuuluu Tilastokeskuksen vuoden 1995

toimialaluokituksen pääluokkaan C tai D. Pääluokkaan C kuuluu energiaineraalien sekä malmin ja mineraalien kaivu. Pääluokkaan D kuuluu seuraavien tavaroiden valmistus: elintarvikkeiden, juomien ja tupakan, tekstiilien ja vaatteiden, nahkan ja nahkatuotteiden valmistus, puutavaran ja puutuotteiden valmistus, sekä massan, paperin ja pape-rituotteiden valmistus; kustantaminen ja painaminen, kocsin, öljytuotteiden ja ydinpoltoaineiden, kemikaalien, kemiallisten tuotteiden ja tekokuitujen, kumi- ja muovituotteiden, ei-metallisten mineraalituotteiden, perusmetallien ja metallituotteiden, koneiden ja laitteiden, sähköteknisten tuotteiden ja optisten laitteiden ja kulkuneuvojen valmistus sekä muu valmistus. Muuta valmistusta on huonekalujen, kultasepäntuotteiden ja kolikoiden, soitinten, urheiluvälineiden, pelien ja leikkikalujen, epäaitojen korujen ja harjojen sekä muualla luokittelemattomien tavaroiden valmistus. Kierrätys kuuluu teollisuuden pääluokkaan D. Kierrätys kuuluisi tässä teollisuuteen kuitenkin vain, jos siihen liittyy samalla tavaran valmistusta.

Teollisuuteen rinnastettaisiin myös ammat- timainen kasvihuoneviljely.

Edellä mainitunlaista teollisuutta ei kuitenkaan ole maatalous, lukuunottamatta ammat- timaista kasvihuoneviljelyä, riistatalous ja metsätalous, kalatalous, sähkö-, kaasui- ja vesihuolto, rakentaminen, tukku- ja vähit- äiskauppa, moottoriajoneuvojen sekä henki- lökohtaisten esineiden ja kotitalousesineiden korjaus, majoitus- ja ravitsemistoiminta, kul- jetus, varastointi ja tietoliikenne, rahoitustoi- minta, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspal- velut sekä liike-elämän palvelut, julkinen hallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaa- livakuutus, koulutus, terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut, muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut, työnantajakotita- loudet, kansainväliset järjestöt ja ulkomaiset edustustot.

3 §. Valmisteverotuksen toimittaminen ja verotuksen valvonta kuuluisivat edelleenkin tässä laissa tarkoitettujen tuotteiden osalta tullilaitokselle. Samoin tullilaitos huolehtisi sähkön, kivihieleen ja maakaasun huoltovar- muusmaksun perimisestä ja valvonnasta.

4 §. Sähkön ja eri polttoaineiden valmiste- veron sekä huoltovarmuusmaksun määrät on ilmoitettu lain liitteenä olevassa verotaulu- kossa. Sähköntuotannossa käytettävät poltto- aineet olisivat verottomia, kun sähköstä ryh- dyttäisiin kantamaan erillistä veroa. Läm-

möntuotannon polttoaineiden nykyisestä laskennallisesta energiaosasta luovuttaisiin ja siirryttäisiin järjestelmään, joka perustuisi yksinomaan energialähteen hiilidioksidisältöön. Lämmön tuotannon polttoaineista kannettaisiin lisäveroa, jonka määrä olisi 70 markkaa hiilidioksiditonnilta. Ympäristöohjaavuuden vuoksi sähköstä kannettava vero perittäisiin lisäveron muodossa. Maakaasun vero olisi edelleen alennettu 50 prosentilla vuoden 1997 aikana. Polttoturpeesta kannettaisiin lisäveroa, jonka perustana olevista hiilidioksidipäästöistä on otettu huomioon vain noin 1/6. Koska mäntyöljy vastaa poltto-ominaisuuksiltaan raskasta polttoöljyä, mäntyöljyn veroa nostettaisiin siten, että se olisi samansuuruinen raskaan polttoöljyn veron kanssa. Sähköstä, kivihiilestä ja maakaasusta kannettaisiin valmisteveron lisäksi myös huoltovarmuusmaksua.

Sähkölle on säädetty kaksi erisuuruista valmisteveromäärää, veroluokat I ja II. Veroluokan II vero olisi hieman alempi kuin vero, joka nykyisin sisältyy keskimäärin sähkön hintaan sähkön tuotannon energialähteiden verona. Veroluokan I vero olisi tähän nähden kaksinkertainen.

Veroluokkaan II kuuluvaa veroa suoritettaisiin teollisuudessa käytetystä sähköstä.

Teollisuuden kohteisiin verovelvollinen voisi toimittaa sähköä veroluokan II veron mukaisesti. Jos teollisuus käyttää sähköä teollisuustoimialan ulkopuolella, esimerkiksi palvelusektorilla, tällaisesta sähkön käytöstä olisi suoritettava veroa veroluokan I mukaisesti.

Verovelvollinen sähkön toimittaja eli verkonhaltija ei välttämättä tiedä, toimittaako sähköä teollisuudelle vai muualle, eli onko toimituksesta suoritettava veroa veroluokan I vai II mukaisesti. Käytännössä niiden, jotka ovat oikeutettuja hankkimaan sähköä alemman veroluokan verolla, tulisikin toimittaa kirjallinen ilmoitus tai vakuutus verkonhaltijalle käyttäjän asemastaan. Jos mitään selvitystä ei ole esitetty, verkonhaltija voi toimittaa käyttäjälle sähköä, josta suoritetaan korkeampi eli veroluokan I vero.

Veroluokan II veroa voitaisiin sähkön osalta lisäksi suorittaa vain, milloin sähkö toimitetaan käytettäväksi sellaiselle teollisuuslaitokselle tai — yritykselle, jossa on asennettu erikseen sähkömittarit teollisuus-sähkön mittausta varten. Jos teollisuuslaitos haluaa saada sähköveroetuuden, sen intressissä on hankkia ja kustantaa erillinen mitta-

ri. Jos teollisuuslaitoksen toimialaan kuuluu muutakin toimintaa kuin pelkästään teollista valmistusta eikä laitoksella ole mittareita, jotka erottaisivat sanottujen toimintojen käyttämät sähkömäärät, laitoksen olisi suoritettava veroa kaikesta käyttämästään sähköstä veroluokan I mukaisesti. Varsinaisen tuotantotoiminnan ohella hallintorakennusten tai tehdasalueen valaisemiseen taikka lämmitykseen tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen käytetty sähkö katsottaisiin teollisuuteen kuuluvaksi.

Samoin kasvihuoneviljelijälle voitaisiin toimittaa sähköä alemmalla verolla edellyttäen, että kasvihuoneisiin on asennettu erilliset sähkömittarit. Riittävää ei ole se, että kasvihuoneviljelijä osoittaa kasvihuoneitten ja yksityistalouden sähkön käytön; kummassakin tulisi olla erillinen mittari alemman veron oikeutuksen osoittamiseksi. Niin ikään se, joka harjoittaa ammattimaisen kasvihuoneviljelyn lisäksi jotain muuta kuin edellä mainittua teollisuustoimintaa, esimerkiksi maanviljelystä, ei tässä muussa toiminnassaan kuten ei myöskään omassa yksityistaloudessaan käytettävää sähköä saa alemmalla verolla.

Ehdotuksen mukaan sähkön vero olisi porrastettu. Verovelvolliset verkkoyhtiöt joutuisivat tekemään merkittäviä järjestelyitä kaksipuolaisen sähköveron perimiseksi. Muutosten tekeminen ei onnistu vuoden vaihteeseen mennessä. Tämän vuoksi esitetään, että kaksipuolainen verojärjestelmä otettaisiin käyttöön vasta 1 päivänä huhtikuuta 1997.

5 §. *Sähkön verovelvollisuus.* Pykälä sisältää säännökset sähkön verovelvollisuudesta. Verovelvollinen olisi pääsääntöisesti verkonhaltija, joka voi olla kanta-, alue- tai jakeluverkonhaltija. Mainitut verkonhaltijat voivat kukin luovuttaa sähköä kulutukseen, joten ne kaikki olisivat verovelvollisia. Sen sijaan sähkön ostajat, myyjät, tuottajat tai maahan-tuojat eivät pääsääntöisesti olisi verovelvollisia.

Verkonhaltijan lisäksi myös se, joka ansio-toiminnassaan tuottaa sähköä, olisi verovelvollinen siitä sähköstä, jonka itse tuottaa ja käyttää. Verovelvollisuus koskisi paitsi omaan käyttöön tuotettua sähköä myös sellaista sähköä, jonka tuottaja luovuttaa toiselle, jos sähköä ei siirretä verkonhaltijan verkon kautta. Verovelvollisuus koskisi sekä varsinaisia voimantuotantoyhtiöitä että sellaisia teollisuuslaitoksia, jotka toiminnassaan hyödyntävät esimerkiksi puuperäisiä poltto-

aineita, masuunikaasuja tai muita jätepoltoaineita sähköksi. Säännöksellä saatettaisiin samanarvoiseen verotukselliseen asemaan sekä sellainen teollisuus, joka tuottaa itselleen sähköä, että sellainen teollisuus, joka ostaa tarvitsemansa sähkön.

Oman käytön osalta verovelvollisia eivät kuitenkaan olisi ehdotuksen 8 §:ssä tarkoitettujen pienvoimalaitokset. Sanottujen pienten voimalaitosten omankäytön määrät olisivat vähäiset eikä voimalaitoksia pelkästään tämän takia olisi hallinnollisista syistä johtuen tarkoituksenmukaista säätää verovelvolliseksi erityisesti, koska niiden toimintaa muutoinkin toisaalta tuetaan.

Jotta sähkön käyttäjästä, joka on hankkinut sähköä alemmalla verolla ja joka käyttää sitä korkeamman veron alaiseen tarkoitukseen, tulisi verovelvollinen verojen erotuksen osalta, on siitä säädettävä erikseen. Tätä koskeva säännös sisällytettäisiin 1 momentin 3 kohdaksi. Tarkoituksena olisi, että yksityisaloituksista ei kuitenkaan tulisi verovelvollisia, vaan verovelvollisuus ensisijaisesti säilyisi sillä, joka on hankkinut verkosta sähköä alemmalla verolla tai sitä itse tuottanut, jos sähkö käytetään korkeamman veron edellyttämään tarkoitukseen.

Pohjois-Suomessa hankitaan jossain määrin sähköä Ruotsin ja Norjan puolelta siten, että sähkö ei kulje Suomessa verkonhaltijan verkon kautta. Tällaisia ja mahdollisia vastaavia muita tapauksia varten sähkön vastaanottaja säädettäisiin verovelvolliseksi sähköstä, joka otetaan vastaan toisesta EU:n jäsenmaasta tai tuodaan yhteisön ulkopuolelta.

Pykälän 2 momenttiin sisältyy toinen pien- tuotantoa koskeva poikkeussäännös. Sen tarkoituksena on sulkea verotuksen ulkopuolelle kulkuneuvojen omaan käyttöön tuleva sähköntuotanto, jonka verotuksen aiheuttama työ ei olisi järkevässä suhteessa verotuksen vähäiseen fiskaaliseen merkitykseen. Samoin verotuksen ulkopuolelle jäisivät lähinnä sairaaloitten ja muiden laitosten varavoimat, jotka eivät toimita sähköä verkkoon.

6 §. *Sähköveron määräämisen perusteet.* Pykälässä säädetään verokynnyksestä eli siitä ajankohdasta, jolloin vero ja huoltovarmuusmaksu tulee maksettavaksi. Kanta-, alue- ja jakeluverkonhaltijan osalta verokynnyksenä on sähkön kulutukseen luovuttamisen ajankohta.

Toiseksi pykälässä säädetään verotettavasta määrästä. Verotettava määrä on verkonhalti-

jan verkosta luovuttama sähkömäärä. Kun kanta- ja alueverkonhaltija luovuttavat sähköä, sen jännite on yleensä 110 kilovolttia tai enemmän. Tällaista sähköä vastaanottavat kuluttajista vain suuret teollisuuslaitokset. Tällaisille teollisuuslaitoksille luovutettavat sähkön määrät luetaan mittarista kuukausittain.

Pienemmille kuluttajille sähkö kuitenkin luovutetaan jakeluverkoista, joiden jännite on yleensä enintään 20 kilovolttia. Jakeluverkonhaltijat lukevat mittareista suurimmille asiakkaille menevät sähkön määrät kuukausittain. Pienemmille yrityksille ja kotitalouksiin toimitettava sähkö luetaan mittareista joka toinen kuukausi tai kerran vuodessa.

Vaikka sähkön mittareita luetaan jatkuvasti, mittareista luetut määrät eivät kohdistu verokausiin eli kalenterikuukausiin siten kuin valmisteverotuksessa edellytettäisiin. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että verotettavana sähkön määränä voitaisiin pitää sitä määrää, josta verkonhaltija suoraan tai myyntiyhtiön kautta veloittaa sähkön kuluttajaa. Useimmiten verkonhaltija ja myyntiyhtiö ovat yksi ja sama yhtiö. Laskutuksen päivämäärän mukaisesti laskussa olevat sähkön kilowattitunnit katsottaisiin laskun osoittaman verokauden verotettavaksi sähkön määräksi. Jos lasku sisältäisi useamman kuukauden veloituksen, verotus kohdistuisi samaan ajanjaksoon ja samaan sähkömäärään.

Useissa tapauksissa laskutus tapahtuu liiaksi arvion perusteella ja vasta myöhemmin tehdään tasoituslasku. Tasoituslasku, jossa on siten tietyn ajanjakson, esimerkiksi vuoden tasointu, sisältäisi samalla verotuksen mahdollisen oikaisun, ja se kohdistettaisiin myös sille verokaudelle, jolloin veloitus asiakkaalta tapahtuisi. Tämä ei kuitenkaan poistaisi mahdollisuutta normaaliin veron oikaisuun tai jälkiverotukseen, jos niiden edellytykset ovat olemassa.

Milloin sähkön vero kannetaan verkonhaltijalta kuluttajalle toimitettavan laskutuksen mukaan useammilta kuukausilta yhdellä kertaa ja jos tällöin sanotun laskutuskauden aikana vero nousee tai laskee, vero olisi suoritettava sähkön toimitusajankohtana voimassa olevan veron mukaisesti. Kulutus voidaan jakaa tällöin tarvittaessa arvion mukaan. Tällaisia tilanteita tulee esille lakiesityksen tullessa voimaan, huhtikuun 1997 alussa tapahtuvien veromuutosten yhteydessä ja jatkossa aina silloin, kun veroa muutoinkin muute-

taan.

Voimalaitos ja teollisuuslaitos olisivat verovelvollisia siltä osin, kuin ne käyttäisivät sähköä omassa käytössään tai tuotannossaan tai luovuttaisivat sähköä toiselle, jos sähköä ei siirrettäisi verkon kautta. Laitoksen käyttämän sähkön määrä saataisiin vähentämällä mitatusta kokonaisrästämäärästä laitoksen tuotantoon ja tuotantovalmiuden ylläpitämiseen tarvittava sähkön määrä eli niin sanottujen omakäyttölaitteiden sähkönkulutus sekä se sähkön määrä, jonka laitos toimittaa verkkoon. Siitä, mitkä laitteet katsottaisiin omakäyttölaitteiksi, kauppa- ja teollisuusministeriö antaisi erikseen päätöksen. Muu osa sähköstä olisi laitoksen verotettava sähkömäärää. Tämä sisältäisi sekä sen sähkön määrän, jonka laitos itse käyttää että sen määrän, jonka laitos mahdollisesti luovuttaa toiselle siten, että sähkö ei kulje verkon kautta.

Käytännössä saattaa esiintyä tilanteita, jolloin sähköä on luovutettu alhaisemmalla veroluokan II verolla, mutta sähkö on käytetty veroluokan I alaiseen tarkoitukseen. Tällainen tilanne syntyy silloin, kun teollisuus hankkii sähköä, jota luovuttaa esimerkiksi yhdyskunnan lämmityskäyttöön. Tällaisessa tapauksessa verkonhaltija ei olisi vastuussa siitä, että sähkön käyttötarkoitus on muuttunut, vaan hänen vastuunsa rajoittuu vain siihen veroon, jolla teollisuus on sähkön hankkinut eli veroluokan II veroon.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin siitä verotettavasta sähkön määrästä, josta esityksen 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa verovelvolliseksi säädetyn käyttäjän olisi suoritettava veroa veroluokan II veron lisäksi. Vastaavasti pykälässä säädettäisiin verotettavasta sähkön määrästä silloin, kun sähkön ottaisi täällä vastaan toisesta jäsenvaltiosta tai sähkön toisi yhteisön ulkopuolelta muu kuin verkonhaltija, esimerkiksi lopullinen kuluttaja.

Verokautena olisi, kuten valmisteverotuksessa yleensäkin, kalenterikuukausi.

7 §. *Sähkön verottomuus.* Pykälä sisältää verottomuutta ja huoltovarmuusmaksuttomuutta koskevat säännökset. Sähkö, joka on verotonta, on myös huoltovarmuusmaksuton.

Verovelvollinen olisi pääsääntöisesti verkonhaltija. Tämän vuoksi kaikki sähkön siirrot sähköntuottajalta verkonhaltijalle olisivat verottomia ja sähkö kulkisi verotta verkossa. Verovelvollisena olisi sähköä tuottava voi-

malaitos vain siltä osin, kuin se tuottaa itselleen tai toiselle sähköä, joka ei kulje verkon kautta.

Verkonhaltijan sähkön siirroista veronalaisia olisivat vain kulutukseen luovutus. Sen sijaan siirrot toisille verkonhaltijoille olisivat verottomia. Kun sähkö tulee maahan verkon kautta ja verkkojen väliset siirrot ovat verottomia, ei maahantuontia erikseen tarvitse säätää verottomaksi. Verkonhaltijan tulisi ilmoittaa veroilmoituksessaan siirrot toisille verkonhaltijoille verottomina toimituksinaan.

Kansainvälisen kilpailun vuoksi ja valmisteverotuksessa yleisesti noudatettavan kulu- tusmaaperiaatteen mukaisesti sähkö, joka toimitetaan Suomen valmisteveroalueen ulkopuolelle, olisi niin ikään verotonta. Tämä helpottaisi myös Pohjoismaisen sähköpörssin toimintaa.

Yhteisön alueella tarkoitetaan EU:n jäsenmaiden muodostamaa valmisteveroaluetta, sellaisena kuin se on määritelty Euroopan yhteisöjen lainsäädännössä. Ahvenanmaa jää yhteisökäsitteen ulkopuolelle. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonnlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 184/1996 vp) ehdotetaan säädettäväksi valmisteverotusta koskeva veroraja Ahvenanmaan ja muun Suomen välille. Toteutuessaan esitys tarkoittaisi sitä, että Ahvenanmaalle siirrettävä sähkö vapautettaisiin viennin perusteella valmisteverosta. Koska Ahvenanmaalla kuitenkin sovellettaisiin edelleen samoja valmisteverotusta koskevia säännöksiä kuin muualla Suomessa, Ahvenanmaalla verkosta kulutukseen luovutettava sähkö verotettaisiin tämän esityksen mukaisesti.

8 §. *Pienvoimaiden tuki.* Tuulivoimalla ja pienissä vesivoimaloissa sekä polttoturpeella tai puupolttoaineilla pienissä lämpövoimalaitoksissa tuotettu sähkö menettää kilpailuasemaansa, kun muulta voimantuotannolta poistetaan tuotantoon kohdistuvat verot. Vaikka sanotut voimalaitokset eivät ole verovelvollisia, niille maksettaisiin valtion varoista tukea. Käytännössä tukea maksettaisiin siten, että voimalaitokselle suoritettaisiin veroluokan II mukaista veroa vastaava määrä. Tuen määrä olisi 1,6 penniä kilowattitunnilta. Tukea haettaisiin laitoksen sijaintipaikan piiritullikamarilta kerran tai kaksi kertaa kalenterivuodessa. Pykälässä on erikseen säännös siitä, minkä ajan kuluessa olisi haettava viimeistään, ja mikä on pienin

tuotetun sähkön määrä, josta kerralla maksettaisiin tukea. Tällä haluttaisiin vähentää hallinnollista työtä. Tukea maksettaisiin ainoastaan lain voimaantulosta kolmen seuraavan kalenterivuoden aikana ja niissä voimalaitoksissa tuotetusta sähköstä, jotka on rakennettu tai ovat rakenteilla ennen tämän ehdotuksen voimaantuloa.

Pykälässä säädetään myös mahdollisuudesta periä tuki takaisin silloin, kun sen myöntäminen on perustunut vääriin tai erehdyttäviin tietoihin tai kun muista syistä tukea on maksettu liikaa. Takaisin maksettavalle tuelle määrättäisiin vuotuinen korko, laskettuna maksupäivästä takaisinmaksupäivään. Tuen takaisin perimisessä noudatettaisiin, mitä valmisteverotuslaissa säädetään liikaa palautetun valmisteveron takaisin perimisestä. Jos taas komissio ei hyväksyisi tässä pykälässä tarkoitettua valtion tukea ja jos sitä olisi jo ehditty maksaa, tuki voitaisiin eräiden valtion tukea koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetun lain (1593/94) 1 §:n nojalla periä osittain tai kokonaan takaisin, jos komissio niin päättää.

Pykälässä säädetään erikseen siitä, miten tukea koskevasta päätöksestä valitettaisiin.

9 §. *Sähköverovelvollisen rekisteröityminen.* Verotuksen toimittaminen ja huoltovarmuusmaksun kantaminen sekä niiden valvonta edellyttävät, että sähköverovelvolliset ilmoittautuvat verotuksen toimittavalle piiritullikamarille verovelvolliseksi rekisteröintiä varten. Asianomainen piiritullikamari olisi verkonhaltijan kotipaikan ja sähköntuottajan sijaintipaikan piiritullikamari. Rekisteriä ylläpitäisi tullihallitus.

Tarkoituksenmukaisuussyistä tällaiseen verovelvolliseen ei kuitenkaan sovellettaisi valmisteverotuslain niitä säännöksiä, jotka koskevat lupamenettelyä ja verovelvollisen velvollisuutta asettaa veroviranomaiselle vakuus verojen suorittamisesta. Muutoin sanotunlaiseen verovelvolliseen sekä lisäksi 5 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuun käyttäjään sovellettaisiin rekisteröityä elinkeinonharjoittajaa koskevia valmisteverotuslain säännöksiä. Näin ollen pykälässä tarkoitettujen verovelvollisten olisi annettava veroilmoitus kultakin verokaudelta viimeistään seuraavan kuukauden 18. päivänä ja maksettava verokaudelta suoritettava vero viimeistään verokautta seuraavan kuukauden 27. päivänä.

10 §. *Yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto.* Kun sähkön tuotannon polttoaineilta

poistetaan verot ja kun lämmöntuotannon polttoaineille säädetään hiilidioksidipäästöihin perustuva lisävero, on niissä laitoksissa, joissa tuotetaan sekä sähköä että lämpöä, eriteltävä käytetyt energialähteet sähkön ja lämmön osalta, jotta lämmöntuotannon polttoaineet voitaisiin verottaa. Pykälässä säädetään, että tällaisissa tapauksissa laitoksen lämmön polttoaineet verotettaisiin samalla tavalla kuin, jos lämpö olisi tuotettu erillisessä lämpökeskuksessa 95 prosentin hyötysuhteella. Tällöin tuotettua yhtä energiayksikköä lämpöä vastaisi 1,05 energiayksikköä tuotantopolttoaineita. Tästä polttoainemäärästä maksettaisiin verot. Loput polttoaineista katsottaisiin käytettäväksi sähkön tuotannossa.

Useita polttoaineita käyttävässä voimalaitoksessa katsottaisiin kutakin polttoainetta käytetyn erikseen edellä mainitulla tavalla laskettuna sekä lämmön että sähkön tuotantoon.

11 §. *Kivihiili.* Kivihiilen valmisteverovelvollisuudesta säädetään 23 §:ssä. Sen mukaan kivihiilen verovelvollisuudesta on voimassa, mitä valmisteverotuslaissa säädetään. Verovelvollisia olisivat siten valtuutettu varastonpitäjä tai rekisteröity tai rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja.

Pykälässä säädetään kivihiilelle määrättävästä verosta ja maksusta silloin, kun kysymys on valtuutetusta varastonpitäjästä. Muilta osin veron ja maksun määräämisen perusteista säädetäisiin yhteneväisesti valmisteverotuslaissa. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 5 §:ää.

12 §. Koska sähköstä ehdotuksen mukaan ryhdytään kantamaan sähköveroa ja huoltovarmuusmaksua ja kun sähkön tuotannon polttoaineilta poistetaan tuotantoon perustuvat verot, säädetään yhdenmukaisesti tämän kanssa myös kivihiili verottomaksi ja maksettomaksi, jos sitä käytetään sähkön tuottamiseen.

Kuitenkin jos kivihiilellä tuotettaisiin sähköä ehdotuksen 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuissa pienissä alle kahden megavolttiampeerin tehoisissa generaattoreissa, tai kulkuneuvoissa omaan käyttöön, taikka sellaisissa pienissä voimalaitoksissa, joille valtion varoista tämän ehdotuksen mukaisesti maksettaisiin tukea, kivihiili ei olisi verotonta eikä maksetonta, koska sillä tuotettu sähkö olisi verotonta ja maksutonta.

Muilta osin kivihiilen verottomuutta koskevat säännökset säilyisivät entisellään.

13 §. Kivihiili toimitetaan pääsääntöisesti suoraan valtuutetun varastonpitäjän verottomaan varastoon. Siellä se on verottomana siihen saakka, kunnes se luovutetaan varastosta kulutukseen. Käytännössä kuitenkin useilla valtuutetuilla varastonpitäjillä on nykyisin varastossaan sellaista kivihiiltä, josta on aikoinaan maksettu eri perusteilla kivihiilen valmisteveroa. Kivihiiltä saatetaan pitää varastoissa useiden vuosien ajan, ja kivihiilen verotusta koskevat säännökset ja veromäärät ovat lähes vuosittain muuttuneet. Koska valtuutettu varastonpitäjä olisi tämän ehdotuksen mukaan verovelvollinen luovuttamastaan kivihiilestä, pykälään otettaisiin säännös, jonka mukaan varastonpitäjä saisi tehdä veroilmoituksessaan suoritettavasta verosta vähennyksen siltä osin kuin sanotusta kivihiilestä on aikoinaan maksanut veroa. Säännös estäisi kaksinkertaisen verotuksen. Oikeutus vähennykseen tulisi osoittaa luotettavasti. Pykälässä säädetään myös siitä, minkä ajan kuluessa vähennys olisi viimeistään tehtävä.

14 §. Sähkön tuotantoon käytetty kivihiili olisi ehdotuksen mukaan pääosin verotonta. On mahdollista, että valtuutetulla varastonpitäjällä olisi edelleen varastossaan sellaista kivihiiltä, josta on maksettu aikoinaan veroa ja joka käytettäisiin pelkästään sähkön tuottamiseen, jolloin kivihiilen käyttö olisi verotonta. Tällöin kivihiilen käyttäjän ei tarvitsisi maksaa lainkaan veroa eikä tämä varastonpitäjänä voisi tällöin myöskään vähentää aikoinaan maksettua valmisteveroa veroilmoituksessaan. Tämän vuoksi hänelle annettaisiin mahdollisuus tehdä sanotuilta osin hakemus valmisteveron palauttamiseksi.

Kaikki kivihiilen käyttäjät eivät kuitenkaan ole valtuutettuja varastonpitäjiä. Rekisteröidyillä elinkeinonharjoittajilla, jotka tuottavat myös kivihiilellä sähköä, voisi myös olla varastossaan sellaista kivihiiltä, josta aikaisemmin on maksettu veroa, ja joka käytettäisiin esimerkiksi sähkön tuotantoon. Myös tällaisia tapauksia varten pykälässä säädetään mahdollisuudesta veronpalautukseen.

Muissakin tapauksissa, jolloin kivihiilen käyttäjä, joka siis ei ole valtuutettu varastonpitäjä, olisi maksanut veroa enemmän kuin tämä tämän ehdotuksen mukaan olisi velvollinen, käyttäjällä olisi mahdollisuus saada takaisin liikaa suoritettua veroa. Tilanne tulisi esille muun muassa silloin, kun kivihiilen myyjänä toimiva verovelvollinen ei tarkoin tietäisi sitä käyttötarkoitusta, mihin toimittaa

kivihiiltä. Tällaisissa epäselvissä tapauksissa verovelvollisen olisi aina syytä luovuttaa kivihiili verolliseen hintaan. Jos myöhemmin osoittautuisi, että kivihiili olisi käytetty verottomaan käyttötarkoitukseen, käyttäjällä olisi mahdollisuus saada vero palautuksena takaisin.

Valtuutetun varastonpitäjän osalta hakemus olisi tehtävä tämän kotipaikan piiritullikamarille ja muissa tapauksissa käyttöpaikan piiritullikamarille. Hakemus olisi tehtävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa luovutusta tai käyttöä seuraavan kalenterivuoden alusta.

15 §. *Polttoturpe ja mäntyöljy.* Kun sähköstä lopputuotteena kannettaisiin veroa ja kun sähkön tuotannon polttoaineilta poistettaisiin tuotantoon perustuvat verot, ei myöskään turpe olisi enää verollista sähkön tuotannossa. Polttoturpeen osalta verovelvollisia olisivat siten vain ne, jotka tuottaisivat lämpöä. Tämä koskisi niin kaukolämmön kuin muunkin lämmön tuottamista. Verovelvollisia olisivat polttoturvetta käyttävät lämpökeskukset, yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotantolaitokset sekä turvetta lämmitykseen käyttävät teollisuuslaitokset. Verovelvollinen olisi kuitenkin vain sellainen polttoturpeen käyttäjä, joka käyttäisi polttoturvetta kalenterivuodessa vähintään 10 000 megawattituntia. Mikäli polttoturpeen käyttö ylittää sanotun rajan, on koko määrästä maksettava vero.

Aikaisemmin verollisuuden alaraja on ollut 25 000 megawattituntia kalenterivuodessa.

Mäntyöljyä koskevat säännökset vastaavat voimassa olevassa laissa olevia säännöksiä.

16 §. Koska polttoturpeen ja mäntyöljyn verotus tapahtuisi käytön perusteella, verotusta koskevat säännökset poikkeavat eräiltä osin valmisteverotuslain rekisteröityä elinkeinonharjoittajaa koskevista säännöksistä. Säännökset vastaavat kuitenkin voimassa olevia säännöksiä. Koska polttoturpeesta ja mäntyöljystä suoritettaisiin veroa valmisteverotuksen yleisestä säännöksestä poiketen vain sen mukaan, kuin niitä käytettäisiin, ja kun sanottuja tuotteita ei olisi varastoissa verollisena, ei olisi tarpeen säätää palautus- tai vähennyssäännöksiä. Mikäli polttoturpeen verotuksessa kuitenkin ilmaantuisi virheitä, ne voitaisiin korjata käyttäjän eli verovelvollisen verotusta oikaisemalla, kuten nykyisinkin.

17 §. Pykälän sanamuotoa on täsmennetty. Polttoturpeen ja mäntyöljyn käyttäjät tekisi-

vät ilmoituksen toiminnastaan käyttöpaikan piiritullikamarille.

Tarkoituksenmukaisuussyistä tällaiseen verovelvolliseen ei sovellettaisi valmisteverotuslain niitä säännöksiä, jotka koskevat lupamenettelyä ja verovelvollisen velvollisuutta asettaa veroviranomaiselle vakuus verojen suorittamisesta. Muutoin tällaiseen verovelvolliseen sovellettaisiin rekisteröityä elinkeinonharjoittajaa koskevia valmisteverotuslain säännöksiä. Rekisteriin merkityn verovelvollisen olisi muun muassa tehtävä veroilmoitus ja maksettava vero edelleenkin sen mukaan kuin valmisteverotuslaissa säädetään rekisteröidystä elinkeinonharjoittajasta.

18 §. Valmisteverotuksen säännöksistä poiketen verotuksen toimittaisi käyttöpaikan piiritullikamari.

19 §. Säännös johtuu siitä, että polttoturpeen ja mäntyöljyn verotus tapahtuu poikkeuksellisesti käytön perusteella. Sen vuoksi valmisteverotuksen kirjanpitosäännöksetkin vaativat käyttöselvityksiä. Säännös vastaa kuitenkin voimassa olevaa säännöstä.

20 §. *Maakaasu.* Koska kaikki Suomeen tuotava maakaasu tuodaan yhteisön ulkopuolelta, on 1 kohdassa verovelvolliseksi säädetty maahantuojia. Maakaasun verotus toimitettaisiin edelleen tullauksen yhteydessä, ja muusta valmisteverotuksesta poiketen siihen sovellettaisiin pääsääntöisesti tullia koskevia aineellisia ja menettelyllisiä säännöksiä ja määräyksiä.

Silloin kun vapaaseen liikkeeseen luovutettu maakaasu on siirretty käytettäväksi verottomaan tarkoitukseen, verovelvolliseksi tulisi myös käyttäjä, jolle maakaasu on siirretty verotta, jos se on käytetty muuhun kuin verottomaan tarkoitukseen. Säännös vastaisi valmisteverotuslain 10 §:n 3 momenttia, jota koskevia säännöksiä sovellettaisiin ehdotuksen 24 §:n nojalla. Pykälän sisältö vastaa voimassa olevaa säännöstä.

21 §. Pykälän 1 ja 2 kohdan verottomuudet vastaavat voimassa olevan lain säännöksiä. Pykälän kolmannessa kohdassa säädetään verottomaksi lisäksi se maakaasu, joka käytetään sähkön tuotannossa. Tämä johtuu siitä, että lopputuotteesta eli sähköstä ryhdytään kantamaan veroa. Kuitenkaan sähkön tuotannossa maakaasu ei olisi verotonta silloin, kun sähköä tuotetaan pienessä alle kahden megavoltiampeerin tehoisessa generaattorissa, jota ei ole kytketty yleiseen sähköverkkoon. Tämä johtuu siitä, että sanotun-

lainen laitos ei maksa tuottamastaan sähköstä veroa. Jos sähköä tuotetaan kulkuneuvossa tai sellaisessa pienvoimalassa, joka tämän esityksen nojalla saa valtion varoista tukea tuottamastaan sähköstä, joka siirretään yleiseen verkonhaltijan verkkoon, ei sähkön tuottamiseen käytettävä maakaasu ole myöskään verotonta, kuten se ei ole nykyisinkään.

Pykälään on lisätty maakaasun huoltovarmuusmaksuttomuutta koskevat säännökset.

22 §. Maakaasua tuo maahan vain yksi maahantuojia. Yleensä tämä myös tietää, mikä osa myytävästä maakaasusta menee mihinkin tarkoitukseen, joten verolliset ja verottomat määrät voidaan ottaa huomioon jo tullausilmoitusta laadittaessa tullausjakson kuluessa. Kuitenkin on mahdollista, että maakaasua ostanut yritys käyttää verollista maakaasua verottomaan tarkoitukseen. Myös on mahdollista, että maakaasu on hankittu verolla ja se luovutetaan toiselle yritykselle, joka käyttää sen verottomaan tarkoitukseen. Tällaisissa tapauksissa olisi tarkoituksenmukaista, että käyttäjällä olisi oikeus hakemuksesta saada takaisin liikaa suoritettu vero. Nykyisin laissa ei ole sanotunlaista säännöstä, vaan maahantuojan verotusta on jouduttu oikaisemaan. Palautussäännös olisi yhdenmukainen kivihiltä koskevan palautussäännösten kanssa. Hakemus olisi tehtävä maakaasun käyttöpaikan piiritullikamarille. Laissa olisi säännös, mihin mennessä hakemus olisi viimeistään tehtävä.

23 §. *Erinäiset säännökset.* Pykälä sisältää viittauksen valmisteverotuslain säännöksiin. Valmisteverotuslain säännöksiä sovellettaisiin, mikäli tässä laissa ei toisin säädetä. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia. Säännökset turpeen ja mäntyöljyn käyttäjän verovelvollisemasta on siirretty asianomaisen väliotsikon alle. Pykälän 3 momenttiin on lisätty viittaus siitä, että sähköstä, kivihilestä ja maakaasusta kannettavaan huoltovarmuusmaksuun sovelletaan asianomaisia valmisteverotusta koskevia säännöksiä.

24 §. Kaikki maakaasu on tuontitavaraa. Näin ollen maakaasun valmisteverotukseen sovellettaisiin, mitä tullista säädetään tai määrätään. Kuitenkin sen jälkeen, kun maakaasu on jo tullattu, maakaasun verotukseen pitäisi tarkoituksenmukaisuussyistä soveltaa valmisteverotuslain säännöksiä. Tämän vuoksi esimerkiksi se, jolle maakaasua on verotta siirretty, tulisi valmisteverotuslain säännösten mukaisesti verovelvolliseksi. Samoin jos maakaasusta olisi maksettu liikaa

veroja, käyttäjälle suoritettaisiin liikaa maksetut verot takaisin valmisteverotusta koskevien säännösten nojalla.

25 §. Valmisteverotuksessa yleisesti noudatetun periaatteen mukaisesti edelleen ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi saattaa muutettavaksi ehdotetun sähkön tai eräiden polttoaineiden veron voimaan, milloin eduskunnalle on annettu esitys sanotun veron muuttamisesta. Mikäli eduskunta ei sellaisenaan hyväksyisi hallituksen esitystä, liikaa peritty vero palautettaisiin hakemuksesta verovelvolliselle.

26 §. Pykälä sisältää tavanomaisen asetuk-senantovaltuuden. Tässä vaiheessa ei ole tarkoitus antaa asetusta.

27 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tule-vaksi voimaan päivänä kuuta 1997.

Lailla kumottaisiin eräiden energialähteiden valmisteverosta annettu laki.

Jotta lain soveltamiseksi tarvittavat mää-räykset, ensisijaisesti kauppa- ja teollisuus-ministeriön 6 §:n 3 momentissa tarkoitettu päätös, voisivat tulla voimaan samanaikai-sesti lain kanssa, lain täytäntöönpanoa varten tarpeellisiin toimenpiteisiin voitaisiin pykä-län mukaan ryhtyä jo ennen lain voi-maantuloa.

28 §. *Siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi tarvittavat siirtymäsäännökset. Hallinnollisista syistä johtuen ei ole tarkoituksenmukaista vaatia, että kukin verovelvollinen joutuisi lain voimaantulon jälkeen hakemaan uudelleen lupaa toimintaansa tai tekemään siitä ilmoituksen. Tämän vuoksi esitetään säädettäväksi, että vuoden lopussa olevat luvat ja rekisteröinnit jatkuvat sellaisenaan. Mikäli olosuhteissa on tapahtunut muutoksia, ne olisi kuitenkin otettava huomioon.

Ehdotuksella korotetaan lämmön tuotan-toon käytettävien polttoaineiden veroja. Turpeen ja maakaasun käyttäjät joutuisivat heti lain voimaantulon jälkeen maksamaan tuot-

teista korotettua veroa. Sen sijaan kivihiiltä voidaan tuoda maahan alemmalla verolla ja huoltovarmuusmaksutta ennen lain voi-maantuloa huomattaviakin määriä. Tällöin kivihiilen käyttäjä saisi muiden polttoaineiden käyttäjiin nähden taloudellista etua, eikä valtiolle kertyisi suunniteltua verokertymää. Tämän vuoksi esitykseen sisältyisi kivihiiltä koskeva siirtymäsäännös. Sen mukaan kivihiilen veroa ja huoltovarmuusmaksua olisi velvollinen suorittamaan kivihiilen käyttäjä, jos kivihiilestä ei ole suoritettu ehdotuksen mukaista veroa. Tämä koskisi kuitenkin vain sellaista kivihiiltä, joka on luovutettu vapaa-seen liikkeeseen tai vastaanotettu toisesta jäsenvaltiosta 15 päivänä marraskuuta 1996 tai sen jälkeen, mutta ennen lain voimaantu-loa, ja joka on käytetty lain voimaantulon jälkeen. Aikanaan maksettu vero voitaisiin vähentää kannettavasta verosta.

Kivihiilen käyttäjän olisi tehtävä veroil-moitus käyttöpaikan piiritullikamarille kivihiilen käyttökuukautta seuraavan kuukauden 18. päivään mennessä ja maksettava vero viimeistään käyttökuukautta seuraavan kuukauden 27. päivänä.

Pienvoimalaitoksille maksettaisiin tukea vain seuraavien kolmen vuoden ajan. Ehdotuksen voimaantulon jälkeen rakennetuille pienvoimalaitoksille ei maksettaisi sanottua tukea.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan päivä-nä kuuta 1997. Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin, kuten esimerkiksi verovelvollisten rekisteröintiin voitai-siin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus-kunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1472/1994) 2 §:n 2 momentti, 9 §:n 3 ja 4 kohta, 10 §:n 1 momentin 1 kohta ja lain liitteenä oleva verotaulukko,
 sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 momentti 30 päivänä kesäkuuta 1995 annetussa laissa (901/1995) ja verotaulukko osittain muutettuna 1 päivänä joulukuuta 1995 annetulla lailla (1342/1995), sekä
lisätään 9 §:ään uusi 5 kohta ja lakiin uusi 10 a § ja sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

2 §

Tätä lakia ei sovelleta kivihiileen, rusko-
 hiileen, turpeeseen, ligniittiin eikä muuhun
 vastaavaan kiinteään hiilivetyyn eikä maa-
 kaasuun. Edellä 1 momentissa tarkoitettuna
 veronalaisena polttoaineena ei pidetä lento-
 tarkoituksiin käytettävää lentobensiiniä ja
 lentopetrolia eikä metaania, nestekaasua ja
 veneilyssä käytettäväksi tarkoitettua tämän
 lain mukaan tunnistettavaksi tehtyä moottori-
 petrolia. Veronalaisena polttoaineena ei
 pidetä myöskään jäteöljyä, joka käytetään
 uudelleen polttoaineena joko välittömästi
 talteenottamisen jälkeen tai jäteöljyjen kier-
 rätysprosessin jälkeen.

9 §

Valmisteverottomia ovat, sen lisäksi mitä
 valmisteverotuslaissa säädetään:

3) polttoaineet, jotka käytetään teollisessa
 tuotannossa raaka- tai apuaineena taikka välittömästi ensikäytössä tavaran valmistukse-
 sa;

4) tullihallituksen määräämillä ehdoilla
 polttoaineet, jotka luovutetaan Suomen alue-
 vesien ulkopuolella pyyntiä harjoittavan kal-
 astusaluksen polttoaineeksi; sekä

5) polttoaineet, jotka käytetään sähkön-
 tuotannossa, lukuun ottamatta polttoaineita,
 jotka käytetään sähkön ja eräiden polttoai-
 neiden valmisteverosta annetun lain (/)
 5 §:n 2 momentissa mainittuun tarkoituk-
 seen.

10 §

Huoltovarmuusmaksuttomia ovat, sen li-
 säksi mitä valmisteverotuslaissa verottomiksi
 säädetään:

1) edellä 9 §:n 1, 2, 4 ja 5 kohdassa tar-
 koitetut polttoaineet;

*Veron palauttaminen ammattimaisille
 kasvihuoneviljelijöille*

10 a §

Sillä, joka harjoittaa ammattimaisesti kas-
 vihuoneviljelyä, on oikeus hakemuksesta
 saada takaisin ammattimaiseen kasvi-
 huoneviljelyyn käyttämästään kevyestä poltto-
 öljystä suoritettua polttoaineveroa 11 pen-
 niä litralta.

Hakemus on tehtävä kasvihuoneviljelmän
 sijaintipaikan piirittullikamarille. Palautusta
 voi hakea kalenterivuoden tai erikseen
 tammi-kesäkuun ja erikseen heinä-joulukuun
 aikana käytetystä polttoöljystä. Palautusta on
 haettava viimeistään kuuden kuukauden ku-
 luessa edellä mainitun ajanjakson päättymi-
 sestä. Jos kevyttä polttoöljyä on hakemuk-
 sessa tarkoitettuna ajanjaksona käytetty vähemmän kuin 10 000 litraa, ei palautusta
 kuitenkaan suoriteta.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, veron pa-
 lauttamisesta on soveltuvin osin voimassa,
 mitä valmisteverotuslaissa tai sen nojalla
 veronoikaisusta, jälkiverotutuksesta, veron-
 korotuksesta, kirjanpitovelvollisuudesta, tie-
 tojen tarkastamisesta ja tietojenantovelvolli-
 suudesta sekä valmisteverosta muutoinkin
 säädetään tai määrätään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä polttoöljyyn, joka on hankittu ja käytetty tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.
 Tämä lain 10 a §:ää sovelletaan kevyeen

Liite

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Perusvero	Lisävero	Huoltovarmuusmaksu
Lyijytön moottoribensiini p/l				
— peruslaatu	1	296,9	16,4	4,0
— reformuloitu	2	291,9	16,4	4,0
Lyijyllinen moottoribensiini p/l				
— peruslaatu	3	341,9	16,4	4,0
— reformuloitu	4	336,9	16,4	4,0
Moottoribensiinin sekoitus p/l				
— peruslaatu	5	319,4	16,4	4,0
— reformuloitu	6	314,4	16,4	4,0
Dieselöljy p/l				
— peruslaatu	7	159,9	18,6	2,1
— rikitön laatu	8	144,9	18,6	2,1
Kevyt polttoöljy p/l	9	10,4	18,6	2,1
Raskas polttoöljy p/kg	10	—	22,1	1,7

2.

Laki

sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Sähköstä, kivihiilestä, polttoturpeesta, maakaasusta ja mäntyöljystä on suoritettava valtiolle valmisteverona perusveroa ja lisäveroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Varmuusvarastoinnista ja muusta huoltovarmuuden turvaamisesta valtiolle aiheutuviin menojen rahoittamiseksi on sähköstä, kivihiilestä sekä maakaasusta lisäksi suoritettava huoltovarmuusmaksua huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettuun huoltovarmuusrahastoon sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *sähköllä* tullitariffin nimikkeeseen 2716 kuuluvaa sähköenergiaa;
- 2) *kivihieillä* tullitariffin nimikkeisiin 2701 ja 2702 kuuluvaa kivihieiltä, kivihieilibrikettejä ja niiden kaltaisia kivihieilestä valmistettuja kiinteitä polttoaineita ja ruskohiiltä;
- 3) *polttoturpeella* tullitariffin nimikkeeseen 2703 kuuluvaa palaturvetta ja jyrsinpolttoturvetta;
- 4) *maakaasulla* tullitariffin nimikkeeseen 2711 21 00 kuuluvaa kaasumaista maakaasua;
- 5) *mäntyöljyllä* tullitariffin nimikkeeseen 3803 00 10 kuuluvaa raakamäntyöljyä;
- 6) *sähköverkolla* sähkömarkkinalain (386/1995) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua sähköverkkoa;
- 7) *verkonhaltijalla* sähkömarkkinalain 3 §:n 8 ja 9 kohdassa tarkoitettua verkonhaltijaa;
- 8) *teollisuudella* mineraalien kaivuuta sekä tavarain valmistusta ja jalostusta teollisesti. Teollisuuteen rinnastetaan myös ammattimainen kasvihuoneviljely.

3 §

Tässä laissa tarkoitettujen tuotteiden valmisteverotuksen toimittamisesta ja huoltovarmuusmaksun kantamisesta sekä verojen ja maksujen valvonnasta huolehtii tullilaitos.

4 §

Valmisteveroa ja huoltovarmuusmaksua on suoritettava tämän lain liitteenä olevan verotaulukon mukaan. Sähkön vero on porrastettu veroluokkaan I ja veroluokkaan II.

Veroluokan II veroa suoritetaan sähköstä, joka käytetään teollisuudessa ja joka voidaan sinne toimitettaessa erikseen mitata. Muusta sähköstä veroa on suoritettava veroluokan I mukaisesti.

Sähköverovelvollisuus

5 §

Sähkön valmisteveroa ja huoltovarmuusmaksua on velvollinen suorittamaan:

- 1) verkonhaltija;
- 2) se, joka ansiotoiminnassaan tuottaa sähköä (*sähköntuottaja*);
- 3) se, joka on hankkinut tai itse tuottanut sähköä veroluokan II verolla, jos sähkö on käytetty tai luovutettu veroluokan I edellyttämään tarkoitukseen;
- 4) muu kuin verkonhaltija, joka ansiotoiminnassaan vastaanottaa sähköä toisesta jäsenvaltiosta tai tuo maahan sähköä yhteisön ulkopuolelta, jos sähkö ei kulje sähköverkon kautta Suomessa.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, sähköveroa ja huoltovarmuusmaksua ei kuitenkaan ole suoritettava sähköstä, joka tuotetaan alle kahden megavoltin tehoisessa generaattorissa ja jota ei siirretä sähköverkkoon. Veroa ja maksua ei ole suoritettava aluksissa, junassa, autossa tai muussa kuljetusvälineessä tuotetusta, sen omaan käyttöön tulevasta sähköstä eikä myöskään sähköstä, joka käytetään tämän lain 8 §:ssä tarkoitettussa voimalaitoksessa.

Sähkön valmisteveron määräämisen perusteet

6 §

Sähkön valmistevero ja huoltovarmuusmaksu määrätään kultakin verokaudelta verotaulukon mukaisena siitä sähkön määrästä, jonka:

- 1) verkonhaltija luovuttaa kulutukseen;
- 2) edellä 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu sähköntuottaja tuottaa;
- 3) edellä 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu verovelvollinen käyttää verokauden aikana; vero määrätään tällöin sähkön veroluokan I ja II veron erotuksen suuruusena;
- 4) edellä 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu verovelvollinen ottaa vastaan tai tuo maahan.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädetään, kulutukseen luovutettuna tai käytetyn sähkön määränä voidaan pitää sitä määrää, josta verkonhaltija suoraan tai myyntiyhtiön kautta veloittaa sähkön käyttäjää siirron yhteydessä. Yhdelle tai useammalle verokaudelle kuuluva vero voidaan tällöin kohdistaa sille verokaudelle, jonka aikana sähkön käyttäjää veloitetaan toimitetusta tai toimitettavasta sähköstä. Jos sähkön veroa on tällöin muutettu, veroa on suoritettava kuitenkin sen mukaan kuin sähköä on kulutukseen toimitettu.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu sähkön määrä saadaan vähentämällä laitoksen mitatusta sähkön kokonaistuotannosta sähkön tuotannossa ja tuotantovalmiuden ylläpitämisessä tarvittava sähkö eli omakäyttölaitteiden kuluttama sähkö (*nettosähkö*) sekä vähentämällä mitattu, verkkoon toimitettu sähkö. Omakäyttölaitteilla tarkoitetaan niitä laitteita ja koneistoja, jotka laitoksessa tarvitaan sähkön tai sähkön ja lämmön tuottamiseen ja tuotantovalmiuden ylläpitämiseen sekä jotka tarvitaan laitoksen aiheuttamien ympäristöhaittojen poistamiseen tai pienentämiseen. Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat määräykset niistä laitteista ja koneistoista, jotka luetaan omakäyttölaitteiksi.

Verokautena pidetään kalenterikuukautta.

Sähkön verottomuus

7 §

Valmisteverotonta ja huoltovarmuusmaksutonta on sähkö:

1) jonka verkonhaltija siirtää toiselle verkonhaltijalle;

2) jonka 5 §:n 1 momentin 2 tai 4 kohdassa tarkoitettu verovelvollinen luovuttaa sähköverkkoon;

3) joka luovutetaan yhteisön ulkopuolelle tai toimitetaan muualle yhteisön alueelle kuin Suomessa kulutettavaksi.

Pienvoimaloiden tuki

8 §

Sillä, joka tuottaa sähköä

1) tuulivoimalla; tai

2) vesivoimalaitoksessa, jonka nimellisteho on enintään yksi megavoltiampeeri; taikka

3) nimellisteholtaan enintään 20 megavoltiampeerin lämpövoimalaitoksessa, joka tuottaa sähköä puulla tai polttoturpeella,

on oikeus hakemuksesta saada sähköverkkoon toimitetusta sähköstä tukea. Tuen määrä on 1,6 penniä kilowattitunnilta.

Hakemus on tehtävä voimalaitoksen sijaintipaikan piiritullikamarille. Tukea voi hakea koko kalenterivuoden tai erikseen tammi-kesäkuun ja erikseen heinä-joulukuun aikana tuotetun sähkön osalta. Tukea on haettava viimeistään kuuden kuukauden kuluessa edellä mainitun ajanjakson päättymisestä. Jos hakemuksessa tarkoitettu sähkön määrä on alle 100 megawattituntia, ei tukea kuitenkaan makseta.

Jos tukea haettaessa on annettu vääriä tai erehdyttäviä tietoja tai hakijalle on muusta syystä suoritettu liikaa tukea, piiritullikamarin tulee periä liikaa maksettu tuki takaisin. Takaisin maksettavalle tuelle peritään tuen maksamispäivästä sen takaisinmaksupäivään vuotuista korkoa yhdeksän prosenttia. Tuen takaisinperinnässä noudatetaan soveltuvin osin, mitä valmisteverotuslaissa liikaa palautetun veron takaisinperimisestä säädetään.

Piiritullikamarin tämän pykälän nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Uudenmaan lääninoikeuteen siten kuin valmisteveron tai veronpalautuksen määräämistä koskevassa asiassa valmisteverotuslain 45 §:ssä säädetään.

Lääninoikeuden päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin, mitä valmisteverotuslain 48 §:ssä säädetään.

Sähköverovelvollisen rekisteröityminen

9 §

Edellä 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun verkonhaltijan on tehtävä kauppakammarin mukaisen kotipaikan piiritullikamarille kirjallinen ilmoitus verovelvolliseksi rekisteröitymistä varten. Niin ikään 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu sähköntuottajan on tehtävä vastaavanlainen ilmoitus laitoksen sijaintipaikan piiritullikamarille.

Rekisteriä pitää tullihallitus.

Edellä 1 momentissa mainittuun verkonhaltijaan ja sähköntuottajaan sekä 5 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuun verovelvolliseen sovelletaan muutoin soveltuvin osin valmisteverotuslain rekisteröityä elinkeinonharjoitusta koskevia säännöksiä, lukuun ottamatta mainitun lain 8 ja 9 §:ää, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto

10 §

Milloin sähköä tuotetaan yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotantolaitoksessa, lämmön tuotannon polttoaineista suoritetaan vero verotaulukon mukaisesti siten, kuin lämpö olisi tuotettu 95 prosentin hyötysuhteella.

Yhdistetyllä sähkön ja lämmön tuotantolaitoksella tarkoitetaan tässä laissa sellaista laitosta, joka voi tuottaa sähköä ja lämpöä hyötykäyttöön joko samalla kertaa tai kumpaakin erikseen.

Kivihiili

11 §

Kivihiilen valmistevero ja huoltovarmuusmaksu määrätään:

1) valtuutetulle varastonpitäjälle niiden määrien perusteella, jotka varastonpitäjän kirjanpidon mukaan on verokauden aikana luovutettu verolliseen kulutukseen;

2) valtuutetun varastonpitäjän omaan kulutukseen verokauden aikana otetusta kivihiilestä käyttöön otettujen määrien perusteella.

12 §

Valmisteverotonta ja huoltovarmuusmaksutonta on:

1) kivihiili, joka käytetään teollisessa tuotannossa raaka-aineena tai apuaineena taikka välittömästi ensikäytössä tavaran valmistuksessa;

2) kivihiili, jonka valtuutettu varastonpitäjä

toimittaa muualle yhteisön alueelle kuin Suomessa kulutukseen luovutettavaksi;

3) kivihiili, joka käytetään sähköntuotannossa.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu verottomuus ja maksuttomuus ei kuitenkaan koske 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua sähköntuotantoa.

Jos valtuutettu varastonpitäjä ei voi jälkikäteen tehtävässä tarkastuksessa esittää 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua verottomasta toimituksesta luotettavaa selvitystä, tuotteista on suoritettava valmistevero sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Kivihiilen valmisteverottomuudesta ja huoltovarmuusmaksuttomuudesta on lisäksi voimassa, mitä valmisteverotuslain 16 §:n 1 ja 3—5 kohdassa säädetään.

13 §

Milloin valtuutetulla varastonpitäjällä on varastossaan kivihiiltä, josta aikaisemmin on suoritettu veroa ja jonka varastonpitäjä itse käyttää tai luovuttaa verolliseen tai verottomaan käyttöön, varastonpitäjällä on oikeus tehdä veroilmoituksessaan aikaisemmin maksettua veroa vastaava vähennys. Vähennys on tehtävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa kivihiilen käyttöä tai luovutusta seuraavan kalenterivuoden alusta.

14 §

Jos valtuutettu varastonpitäjä ei voi tehdä 13 §:ssä tarkoitettua vähennystä veroilmoituksessaan, hänellä on oikeus hakemuksesta saada takaisin kivihiilestä liikaa suoritettu valmistevero palautuksena.

Jos kivihiilestä on maksettu veroa enemmän kuin mitä tässä laissa säädetään, käyttäjällä, joka ei ole valtuutettu varastonpitäjä, on oikeus hakemuksesta saada liikaa suoritettu vero palautuksena.

Palautusta on 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa haettava valtuutetun varastonpitäjän kotipaikan piiritullikamarilta ja 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa kivihiilen käyttöpaikan piiritullikamarilta kolmen kuukauden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana kivihiili on luovutettu tai käytetty.

Polttoturve ja mäntyöljy

15 §

Se, joka käyttää polttoturvetta lämmön tuottamiseen enemmän kuin 10 000 mega-

wattituntia kalenterivuodessa, on velvollinen suorittamaan koko käyttämästään polttoturvemäärästä valmisteveroa verotaulukon mukaisesti.

Mäntyöljyn valmisteveroa on velvollinen suorittamaan teollisen tuotantotoiminnan harjoittaja lämmitystarkoituksiin käyttämäänsä mäntyöljystä.

16 §

Vero määrätään polttoturpeesta ja mäntyöljystä kultakin verokaudelta sinä päivänä voimassa olevien säännösten mukaan, jona polttoturpe tai mäntyöljy on käytetty 15 §:ssä mainittuun tarkoitukseen. Verokautena pidetään kalenterikuukautta.

17 §

Edellä 15 §:ssä tarkoitetun käyttäjän on tehtävä käyttöpaikan piiritullikamarille kirjallinen ilmoitus verovelvolliseksi rekisteröitymistä varten.

Rekisteriä pitää tullihallitus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun verovelvolliseen sovelletaan muutoin soveltuvin osin, mitä valmisteverotuslaissa rekisteröidystä elinkeinonharjoittajasta säädetään lukuun ottamatta mainitun lain 8 ja 9 §:n säännöksiä, ellei tässä laissa toisin säädetä.

18 §

Verotuksen toimittaa se piiritullikamari, jonka alueella 15 §:ssä tarkoitetun polttoaineen käyttö tapahtuu.

19 §

Verovelvollisen on pidettävä valmisteverotusta varten sellaista kirjanpitoa, josta käy selville 15 §:ssä tarkoitettujen tuotteiden käyttö ja varaston määrä sekä muut valmisteveron määräämistä ja verotuksen valvontaa varten tarvittavat tiedot.

Maakaasu

20 §

Maakaasun valmisteveroa ja huoltovarmuusmaksua on velvollinen suorittamaan:

- 1) se, joka yhteisön ulkopuolelta tuo maahan maakaasua;
- 2) se, jolle maakaasua on siirretty verotta tämän lain nojalla, jos maakaasu on käytetty muuhun kuin verottomaan tarkoitukseen.

21 §

Valmisteverotonta ja huoltovarmuusmak-

sutonta on maakaasu, joka käytetään:

- 1) teollisessa tuotannossa raaka-aineena tai apuaineena taikka välittömästi ensikäytössä tavaran valmistuksessa;
- 2) energialähteenä öljynjalostusprosessissa;
- 3) sähköntuotannossa.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu verottomuus ja maksuttomuus ei kuitenkaan koske 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua sähköntuotantoa.

22 §

Jos maakaasusta on suoritettu enemmän valmisteveroa ja huoltovarmuusmaksua kuin mitä tässä laissa säädetään, käyttäjällä on oikeus saada hakemuksesta liikaa suoritettu vero ja maksu takaisin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu hakemus on tehtävä käyttöpaikan piiritullikamarille kolmen kuukauden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona maakaasua on käytetty.

Erinäiset säännökset

23 §

Siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, sähkön, kivihiilen, polttoturpeen ja mäntyöljyn valmisteveron verovelvollisuudesta samoin kuin verovelvollisia koskevista luvista ja vakuuksista, tuotteiden veronalaisuudesta, yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden verottamisesta, veron määräämisen ajankohdasta, verotettavista määristä, verottomaan varastoon palautetuista tuotteista, veroilmoituksen antamisesta, veron määräämisestä, suorittamisesta ja maksuunpanosta, muutoksenhausta, veron palauttamisesta, verovelvollisen kirjanpitovelvollisuudesta, tarkastuksesta ja tietojenantovelvollisuudesta sekä muutoinkin on soveltuvin osin voimassa, mitä valmisteverotuslaissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

Valmisteverotuslain säännöksiä veronalaisen tuotteiden siirtämisestä sovelletaan tässä laissa tarkoitettuihin tuotteisiin siltä osin kuin säännökset koskevat yhteisön ulkopuolelta tuotavien tuotteiden siirtämistä valtuutetun varastonpitäjän verottomaan varastoon tai tuotteiden siirtämistä verottomien varastojen välillä Suomessa.

Mitä 1 momentissa säädetään sähkön ja kivihiilen sekä 24 §:ssä maakaasun valmisteverotuksesta, koskee vastaavasti myös sähköstä ja edellä mainituista polttoaineista kannettavaa huoltovarmuusmaksua.

24 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, maakaasusta kannettavan valmisteveron suorittamisesta, verotuksesta ja sen valvonnasta sekä muutoinkin on soveltuvin osin voimassa, mitä tullista säädetään tai määrätään.

Milloin 20 §:n 2 kohdassa tarkoitettu verovelvollinen on velvollinen suorittamaan veroa maakaasusta, tai milloin on kysymys 22 §:ssä tarkoitettusta tai muusta veron palauttamisesta, maakaasun valmisteverotukseen ja veronpalautukseen sovelletaan, mitä valmisteverotuslaissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

25 §

Kun eduskunnalle on annettu esitys tämän lain muuttamisesta, valtioneuvostolla on oikeus määrätä, että sähköstä ja eräistä polttoaineista kannetaan esityksen mukainen vero.

Jos 1 momentin mukaan suoritettu vero on suurempi kuin sittemmin vahvistettu vero, on verotuksen toimittaneen piiritullikamarin palautettava erotusta vastaava määrä hakemuksesta verovelvolliselle.

26 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Voimaantulo

27 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan eräiden energialähteiden valmisteverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annettu laki (1473/1994).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Siirtymäsäännökset

28 §

Niiden, joilla kumotun lain nojalla on ollut oikeus toimia valtuutettuna varastonpitäjänä, rekisteröitynä elinkeinonharjoittajana tai jotka ovat tehneet tullilaitokselle polttoturpeen tai mäntyöljyn käyttöä koskevan rekisteri-ilmoituksen, ei tämän lain nojalla tarvitse hakea uudelleen sanottua lupaa tai rekisteröityä uudelleen.

Tätä lakia sovelletaan myös sellaiseen verotaulukon tuoteryhmään 3 kuuluvaan tuotteeseen, joka 15 päivänä marraskuuta 1996 tai sen jälkeen, mutta ennen tämän lain voimaantuloa, on otettu vastaan Suomessa tai luovutettu vapaaseen liikkeeseen Suomessa ja joka tämän lain voimaantulon jälkeen otetaan käytettäväksi lämmön tuotannossa, jos tuotteesta tämän lain nojalla ei ole suoritettu valmisteveroa ja huoltovarmuusmaksua. Verovelvollinen on tällöin tuotteen käyttäjä, jolle vero määrätään kultakin verokautena pidettävältä kalenterikuukaudelta niistä tuotteista, jotka verokauden aikana on käytetty lämmön tuottamiseen. Verovelvollisen on tehtävä veroilmoitus käyttöpaikan piiritullikamarille siten, kuin valmisteverotuslain 22 §:n 1 momentissa säädetään. Vero on suoritettava valmisteverotuslain 35 §:n 1 momentissa säädetyssä ajassa. Verovelvollisella on oikeus vähentää tuotteesta verotaulukon mukaan suoritettavasta valmisteverosta tuotteesta jo suoritettu valmistevero.

Tämän lain 8 §:ssä tarkoitettua tukea maksetaan sähköstä, joka tuotetaan ennen tämän lain voimaantuloa rakennetuissa tai rakenteilla olevissa voimalaitoksissa ja joka tuotetaan tämän lain voimaantulon jälkeen, kuitenkin ennen 31 päivää joulukuuta 1999.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Valtiovarainministeri *Sauli Niinistö*

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Perusvero	Lisävero	Huoltovarmuusmaksu
Sähkö p/kWh				
veroluokka I	1		3,2 ^{*)}	0,075
veroluokka II	2		1,6 ^{*)}	0,075
Kivihiili, kivihiilibriketit, kivihiilestä valmistetut kiinteät polttoaineet; ruskohiili mk/t	3		169	7
Polttoturve mk/MWh	4		4,2	
Maakaasu, kaasumainen p/nm ³	5		14,2 ^{**)}	0,5
Mäntyöljy p/kg	6	22,1		

^{*)} Sähkön veroluokan I ja veroluokan II vero on 1.1.1997—31.3.1997 välisenä aikana 2,4 penniä kilowattitunnilta. Veroluokan I vero on 3,4 penniä kilowattitunnilta ja veroluokan II vero 1,3 penniä kilowattitunnilta 1.4.1997—31.12.1997 välisenä aikana.

^{**)} Maakaasusta 1.1.1997—31.12.1997 välisenä aikana suoritettavaa veroa alennetaan 50 prosentilla.

1.

Laki

nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1472/1994) 2 §:n 2 momentti, 9 §:n 3 ja 4 kohta, 10 §:n 1 momentin 1 kohta ja lain liitteenä oleva verotaulukko,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 momentti 30 päivänä kesäkuuta 1995 annetussa laissa (901/1995) ja verotaulukko osittain muutettuna 1 päivänä joulukuuta 1995 annetulla lailla (1342/1995), sekä

lisätään 9 §:ään uusi 5 kohta ja lakiin uusi 10 a § ja sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Tätä lakia ei sovelleta kivihiileen, rusko-
hiileen, turpeeseen, ligniittiin eikä muuhun
vastaavaan kiinteään hiilivetyyn eikä maa-
kaasuun. Edellä 1 momentissa tarkoitettuina
veronalaisina polttoaineina ei pidetä lento-
tarkoituksiin käytettävää lentobensiiniä ja
lentopetrolia eikä metaania, nestekaasua ja
veneilyssä käytettäväksi tarkoitettua tämän
lain mukaan tunnistettavaksi tehtyä mootto-
ripetrolia.

Tätä lakia ei sovelleta kivihiileen, rusko-
hiileen, turpeeseen, ligniittiin eikä muuhun
vastaavaan kiinteään hiilivetyyn eikä maa-
kaasuun. Edellä 1 momentissa tarkoitettuna
veronalaisena polttoaineena ei pidetä lento-
tarkoituksiin käytettävää lentobensiiniä ja
lentopetrolia eikä metaania, nestekaasua ja
veneilyssä käytettäväksi tarkoitettua tämän
lain mukaan tunnistettavaksi tehtyä mootto-
ripetrolia. *Veronalaisena polttoaineena ei
pidetä myöskään jäteöljyä, joka käytetään
uudelleen polttoaineena joko välittömästi
talteenottamisen jälkeen tai jäteöljyjen kier-
räysprosessin jälkeen.*

9 §

Valmisteverottomia ovat, sen lisäksi mitä
valmisteverotuslaissa säädetään:

3) polttoaineet, jotka käytetään teollisessa
tuotannossa raaka- tai apuaineena taikka vä-
littömästi ensikäytössä tavaran valmistukses-
sa; *sekä*

4) tullihallituksen määräämillä ehdoilla
polttoaineet, jotka luovutetaan Suomen alue-
vesien ulkopuolella pyyntiä harjoittavan kal-
lastusaluksen polttoaineeksi.

3) polttoaineet, jotka käytetään teollisessa
tuotannossa raaka- tai apuaineena taikka vä-
littömästi ensikäytössä tavaran valmistukses-
sa;

4) tullihallituksen määräämillä ehdoilla
polttoaineet, jotka luovutetaan Suomen alue-
vesien ulkopuolella pyyntiä harjoittavan kal-
lastusaluksen polttoaineeksi; *sekä*

5) *polttoaineet, jotka käytetään sähkön-
tuotannossa, lukuun ottamatta polttoaineita,
jotka käytetään sähkön ja eräiden polttoai-
neiden valmisteverosta annetun lain (/)
5 §:n 2 momentissa mainittuun tarkoituk-
seen.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

Huoltovarmuusmaksuttomia ovat, sen lisäksi mitä valmisteverotuslaissa verottomiksi säädetään:

1) edellä 9 §:n 1, 2 ja 4 kohdissa tarkoitettut polttoaineet;

10 §

Huoltovarmuusmaksuttomia ovat, sen lisäksi mitä valmisteverotuslaissa verottomiksi säädetään:

1) edellä 9 §:n 1, 2, 4 ja 5 kohdissa tarkoitettut polttoaineet;

Veron palauttaminen ammattimaisille kasvihuoneviljelijöille

10 a §

Sillä, joka harjoittaa ammattimaisesti kasvihuoneviljelyä, on oikeus hakemuksesta saada takaisin ammattimaiseen kasvihuoneviljelyyn käyttämästään kevyestä polttoöljystä suoritettua polttoaineveroa 11 peniä litralta.

Hakemus on tehtävä kasvihuoneviljelmän sijaintipaikan piiritullikamarille. Palautusta voi hakea kalenterivuoden tai erikseen tammi-kesäkuun ja erikseen heinä-joulukuun aikana käytetystä polttoöljystä. Palautusta on haettava viimeistään kuuden kuukauden kuluessa edellä mainitun ajanjakson päättymisestä. Jos kevyttä polttoöljyä on hakemuksessa tarkoitettuna ajanjaksona käytetty vähemmän kuin 10 000 litraa, ei palautusta kuitenkaan suoriteta.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, veron palauttamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä valmisteverotuslaissa tai sen nojalla veronokaisusta, jälkiverotuksesta, veronkorotuksesta, kirjanpitovelvollisuudesta, tietojen tarkastamisesta ja tietojenantovelvollisuudesta sekä valmisteverosta muutoinkin säädetään tai määrätään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1997.

Tämän lain 10 a §:ää sovelletaan kevyeen polttoöljyyn, joka on hankittu ja käytetty tämän lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Voimassa oleva laki

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Perusvero	Lisävero	Huoltovarmuusmaksu
Lyijytön moottoribensiini				
— peruslaatu	1	301 p/l	12,3 p/l	4,3 p/l
— reformuloitu	2	296 p/l	12,3 p/l	4,3 p/l
Lyijyllinen moottoribensiini				
— peruslaatu	3	346 p/l	12,3 p/l	4,3 p/l
— reformuloitu	4	341 p/l	12,3 p/l	4,3 p/l
Moottoribensiinin sekoitus				
— peruslaatu	5	323,5 p/l	12,3 p/l	4,3 p/l
— reformuloitu	6	318,5 p/l	12,3 p/l	4,3 p/l
Dieselöljy				
— peruslaatu	7	165 p/l	13,5 p/l	2,3 p/l
— rikitön laatu	8	150 p/l	13,5 p/l	2,3 p/l
Kevyt polttoöljy	9	4,28 p/l	13,7 p/l	2,3 p/l
Raskas polttoöljy	10	2,55 p/kg	16,0 p/kg	1,9 p/kg

Ehdotus

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuote-ryhmä	Perusvero	Lisävero	Huoltovarmuusmaksu
Lyijytön moottoribensiini p/l				
— peruslaatu	1	296,9	16,4	4,0
— reformuloitu	2	291,9	16,4	4,0
Lyijyllinen moottoribensiini p/l				
— peruslaatu	3	341,9	16,4	4,0
— reformuloitu	4	336,9	16,4	4,0
Moottoribensiinin sekoitus p/l				
— peruslaatu	5	319,4	16,4	4,0
— reformuloitu	6	314,4	16,4	4,0
Dieselöljy p/l				
— peruslaatu	7	159,9	18,6	2,1
— rikitön laatu	8	144,9	18,6	2,1
Kevyt polttoöljy p/l	9	10,4	18,6	2,1
Raskas polttoöljy p/kg	10	—	22,1	1,7